

Jesus Christ HIHTA NATONIQT MAHTAKNA Ayay John aw'i

¹ I' tutuveni Jesus Christ añq'ö. God soon pas hisat hin hiniwhtiniqat put aw mātakta, pam lavay'aymuy umumi put mahtaknaniqat öviy'ö. Noqw pam hoñviayay ayataqw, pam nuy John, put lavay'ayayat, put āawna.

² Noqw nu God lavayiyat, Jesus Christ inumi mātaktaqat umuy āawnani. Pu nu hihta aw yórikqey umumi pēnani.

³ I' hak it tutuvenit añ hin hiniwhtiniqa pey'taqat añ túñwantaqa hahlayhpit epni. Pu put nanaptat, aw tuqayvasi'yuñqam piw pas hahlayhpit epyani. Pi aw hapi pituto.

Greetings to the Seven Churches

⁴ Nu' John Asiat ep tsañe' kitsókit añ God aw tōnawtaqamuy öqalanta. Nam núokwa, pu kwakwhaunañwa umumi pitsíwtani, it hakiy pu'nihqat, pu pay hísatnihqat, pu nātoniqat añq'ö, pu tsañe'nihqamuy hīhikwsimuy put moñw'atsvewayat ehpewiyaqamuy amuñaq'ö,

⁵ Pu Jesus Christ añq'ö. Pam hapi pas suyan navoti'kañw súañqawu; so'pumuy amuñaqw tātayhqe nuhtuñaqw susmohpeq'a; pu tūwaqatsit ep momñwituy amumi moñw'iwta. Pam itamumi unañway'taqe, nāp uñway akw itamuhpa' itahqaanhtipuy ayo pāhoma.

⁶ Nihqe itamuy moñw'oyhqe, Nay God awwat itamuy wimmoñw'oya. Nam sinom put kaptisitotat, put moñwlalwani sutsép-saa. Nam antaa.

⁷ Meh, pam òomawhtuy aqw hawni. Noqw sohsoyam pōsiy akw put aw yórikyani, pu ima put sōhkwiknayaqam pīwu. Noqw tūwaqatsit ep sohsoy hihtu nanāpwat sinom put atsviy tsaykitani. Pas antsa. Nam antani.

⁸ Nu hapi Alpha, pu Omega; nu hapi sohsok hihta yayhnaqa pu sohsok hihta aw pās yúkuniqa, kita Sus'òqaltutuyqawhqa, pu'nihqa pu pay hísatnihqa, pu nātoniqa.

A Vision of Christ

⁹ Nu' John, umuhpava, pu umuhsuñwa, umún Jesus Christ eñem hihta añ kānavota; put eñem hihta añ nakwhani'ta; piw umún put amum moñw'iwatani. Nu pāñaqw tutskwat kuytaqat Patmos yan māsiwhqat ep qatu, God lavayiyat ep'e, pu Jesus Christ yuaataqey ep'e.

¹⁰ Noqw Tutuyqawhqat talōñniyat ep nu Hikwsit akw tuyqawiwkañw, inuhkwayñave hakiy a'nō tōnayat navota, pas tōtōqpit an tōnay'taqata.

¹¹ Noqw inumi pañqawu: Nu hapi Alpha pu Omega, mohti'maqa pu nuhtuñkniha, kita; pu piw yan'i: Um hin yórike', tutuvenit añ put pēnat, Asiat ep tsañe' kitsókit ep inumi tōnawtaqamuy amumi távini, ayo Ephesus ep yesqamuy amumii, pu Smyrnat epyaqamuyu, pu Pergamos epyaqamuyu, pu Thyatirat epyaqamuyu, pu Sardis epyaqamuyu, pu Philadelphiat epyaqamuyu, pu Laodiceat epyaqamuyu, inumi kita.

12 Noqw nu hakiy inumi hiñqawhqat aw yórikniqe ahoy namtö. Nihqe öviy nu namtökqe, pay tsañe' wihqöhít tsotsókiyat sikavalasivat anqw yuki-wyuñqat tuwa.

13 Noqw ima tsañe' tsotsókpít amuhsonve hak Sinot Tiyat an son'iwhqa waynuma; wupaknapnat kukmiq pitsíwtaqat yuwsí'kañw, tawitsqay an sikavalasivat kwewta.

14 Noqw qótöyat an hōmiat qótsáphöt anta, pas nuvat an qótsa. Noqw pōsiat pavan pas ūwiñwuy anta.

15 Noqw kuk'at pas kwanw'ewakw sikasivat qöpqömiq pātiqat an talqaqsala. Pu tōnaat mūmunañwtuy wukosöykitaqat panta.

16 Noqw pam putvaqw tsañe' sötuy matsvoñta. Noqw moañaqw sipwuvahpi nan'ivak a'nö qalay'taqa yayma. Noqw taywaat tāwat pas pavan tālat anta.

17 Noqw nu aw taytaqe pahsat kukmiq munu, sūmokpunīkañwo. Noqw pam putvaqw may akw inumi matyawht pañqawu: Pay um qa tsawiniwtani; nu hapi mohtimaqa pu nuhtuñkñihqa.

18 Nu hapi qatu. Ura as nu makt, pu ahoy tātai. Noqw meh, nu hapi sutsep qátuhqa. Pas antsa. Nihqe nu maskimi, pu mokiwuy aw öqalay'ta.

19 Um hihta aw yórikqey pēnani, yañ hihta hin-taqata, pu hihta nātoniqata.

20 Ura nu putvaqw tsañe' sötuy matsvoñkañw tsañe' wihqöhít tsotsókiyat amuhsonva waynumqw um inumi yori. Taa. Put hímuniñqat nu uñ āawnani. Ima tsañe' sōtu hapi tsañe' kitsókit ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñvia'yatu. Noqw pu tsañe' wihqöhít tsotsókiyat hapi tsañe' kitsókit

ep inumi tōnawtaqamu.

2

The Message to Ephesus

¹ Um Ephesus ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat aw yan pēnani: I' hak putvaqw tsañe' sōtuy matsvoñtaqa, tsañe' wihqōhit tsotsókpiyat sikavalasivat añqw yukiwyuñqat amuhsonva waynumqa yan ūmi lavayhti:

² Pay nu ūmi navoti'taqw, um inuñem tumalay'taqe maqsoni'ta. Piw um qa nañ'ekni'ta. Pu um añ qalomáhinyuñqamuy amumi qa suhtaqa'ewa. Nihqe hakim inuhpiy ayatiwyaqey pañqaqwaqamuy um amumi pohtaqe, amumi navotq, pay kurs puma a'tsatu.

³ Nihqe um hihta añ kuykañw nakwhani'ta. Nihqe um inatñwaniy tunatyawkañw hihta maqson-lawkañw qa ókiwhti.

⁴ Nikañw pay nu hihta ūmi qaantaqat tuway'ta. Ura as um mohtihagam inumi pas unañway'tat, pu' hapi qa pan um inumi unañway'ta.

⁵ Nihqe õviy um tunatyaltini. Taq um inuñaqw yāvoq'iwma. Um ahoy namtōkt, inuminen, mohti hinmaqey hintsakni. Taq um qa panhtiqw, nu ūmi supte' uhwihqōhiy tsotsókpiyat qeniyat añqw ayo távini, um qa ahoy namtōkq'õ.

⁶ Nikañw it ep nu uñ hahlayi: Um imuy Nicolaitan-sinmuy hintsakpiyamuy pas qa hahlayi, inún'i.

⁷ Naqvuy'taqe navotni Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqaata. Nukpanat ánwuy'taqat nu pan nakwhanaqw, pam

himutsokit hakiy taytoynañwuqat God ūiyiat nāsaveq wúnuhqat añqw nösni.

The Message to Smyrna

⁸ Pu um Smyrnat ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat aw yan pēnani: I' hak mohtinihqā, pu nuhtuñknihqā, ura as makt, pu' qátuhqā yan ūmi lavayhti:

⁹ Pay um hihta hintsakqat nu navoti'ta. Um hīhihta añ kānanvota, pu okiwhinta; nikañw um pas antsa kāhak'i. Pu hakim Jew-sinomnihqey a'tsalalwaqam ūmiq qalomáhiñqāqwaqat nu navoti'ta. Puma qa Jew-sinomnikañw soq Satan aw tōnawta.

¹⁰ Um hapi hihta nāt añ kānavotnihqey qa mamqasni. Meh, pay nāt Nukpana uhsinomuy amuñaqw haqawatuy sivikimi maspani, amumi tuwantaniqe ōviy'o. Noqw uma pakwút-sikis tālat añ kānanvotyani. Nikañw uma hapi qa nañ'eknayani; nāmahin pi uma so'ni. Pi nu hihta ahsatit umuy máqani. Uma aqwahaqami yeskañw put añ nāvokawintotani.

¹¹ Naqvuy'taqa navotni Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqa. Nukpanat ánwutaqa hapi soon mokiwuy añqw lōs yúkuni.

The Message to Pergamum

¹² Pu Pergamos ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat um aw yan pēnani: I' hak sipwuvahpit nan'ikaqe qalay'taqat himuy'taqa yan ūmi lavayhti:

¹³ Pay um hihta hintsakqat nu navoti'ta, pu um haqam qátuhqata. Pep hapi Satan moñw'iwta. Um inatñwaniy hūrs ñuy'ta. Ura nuy yuaataqa

Antipas umuhsonve n̄niwa, haqam Satan qátuhqat ep'e. Noqw n̄mahin pi pantaqw, um inumi tuptsi-wni'taqey qa qe'ti.

¹⁴ Noqw pay nu qa sūkw hihta ūmi qaantaqat tuway'ta. Soq um Balaam tutuqayhpiyat n̄uy'yuñqamuy oyi'ta. Ura pam Balac tutuqaynaqw, pam Israel-sinmuy ūnatoyna. Noqw puma hihta wutsit pay n̄p yukiwyuñqamuy amuñem hihtuy qōyantotat, sikwíyat añqw n̄nōsa; pu tokot sokoptota.

¹⁵ Pu pan piw um inuy Nicolaitan-sinmuy tutuqayhpiyamuy n̄uy'yuñqamuy oyi'ta. Noqw nu put aw qa suhtaq'ewa.

¹⁶ Noqw ōviy um put añqw lasni. Taq um qa panhtiqlw, nu ūmi supte' imoañaqw sipwuvahpit akw pumuy amumi kihpokni.

¹⁷ Naqvuy'taqa navotni Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqa. Nukpanat ánwutaqat nu mennat it ōñaqw pōlavikit tupkiwtaqat nopnani; nen put qōtsat owat máqani. Noqw put añ puhutuñwni pey'tani. Qa hak put navoti'taqw pas put kwúsuhqa-sani.

The Message to Thyatira

¹⁸ Pu um Thyatirat ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat aw yan pēnani: God Tiat ūwiñwuy antaqat pōsi'taqa, pu kwañw'ewakw sikasivat antaqat kuhkuy'taqa yan ūmi lavayhti:

¹⁹ Um hihta hintsakqat nu pay navoti'ta, pu um hin inumi unañway'taqata, pu um hihta tumal-taqata, pu nuy qapēvewnaqata, pu hihta añ pās nakwhani'taqata. Nu uhtumalay nuhtuñknihqat

aw tayta, puma mohti'maqat tumalat epnihqe pas hoyokiwtaqata.

²⁰ Nikañw pay nu qa sūkw hihta ūmi qaantaqat tuway'ta. Um it wuhtit Jezebel, God lavay'ayaanhiqey pañqawlawhqat tavi'ta. Pam soq itumal'aymuy tutuqaynakañw, pumuy ūnatoynaqw, puma tokot sokoplalwa, pu nōsiwhqat añ hihta nāp yukiwyuñqamuy amumi noiwhqat añqw nōnōsañwu.

²¹ Noqw pam tuskapqatsiy añqw lasniqat nu as aw qenitoyaqw, pam qa panhti.

²² Noqw meh, nu put aw toñokq, pam tūtuyhtini, pu put amum nāhahlaynayaqam pīwu. Noqw puma qaan'ewakw kānanvotyani, kurs puma hintsakpiy añqw qa lasyee.

²³ Pu nu put tímuyatuy qöyani. Noqw pep pu' sohsovik inumi tōnawtaqam navoti'yuñwni, nu hapi sohsokmuy tunatyayamuy, pu unañwayamuy añ purimaqata. Pi nu hapi sohsokmuy umuy nanāp umuhhintsakpiy an umumi ahoytani.

²⁴ Nikañw nu ūmi pañqawni, pu ahpiy Thyatirat ep it yan tutuqayhpit qa ñuy'yuñqamuy amumii, pu añ hakim Satan hihta tuwiyat qa toñtaqat pan tūnwantiwhqat qa tuwi'yuñqamuy amumii: Pay nu soon piw nāt pas hihta umuy ikwiltotoynani.

²⁵ Pay uma hihta himuy'yuñqey hūrs ñuy'yuñwni, nuy pītuniqat aw pahsavoo.

²⁶ Nukpanat ánwutat pas so'ñwamiqhaqami itunatyay añ hinmaqat nu hīhihtuy nanāp watuy sinoi-wtaqamuy amumi öqalmaqani.

²⁷ Noqw pam sivakohot akw pumuy amumi moñw'iwatani, nen sivuskwit an pumuy piñani.

Pan hapi Ina nuy öqalmaqa.

²⁸ Pu nu put talsohut máqani.

²⁹ Naqvuy'taqa navotni Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqa.

3

The Message to Sardis

¹ Pu um Sardis ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat aw yan pēnani: I' hak God añqw tsañe' hihikwsimuy himuy'taqa, pu tsañe, sōtuy matsvoñtaqa yan ūmi lavayhti: Um hihta hintsakqat pay nu navoti'ta. Um as sinmuyniqw tayta; nikañw um pas antsa mokpu.

² Taa, um havivokalni; nen uhtumalay nātonihqat aw unañtapni, taq pam pas pay sohtini. Taq nu God atpip uhtumalay qa pasiwtaqat tuwa.

³ Oviy um hihta navotqe, ömahtaqey hūrs ñuy'tani; nen hin hinmaqey añqw lasni. Nikañw um kurs qa tātayniqw, um hisat qa pan wūwantaqw nu ūmi suptuni, uyiñwu hin pítuhqat pan'i.

⁴ Nikañw hikis pi Sardis ep híkiyom itséheeqaqat akw yuwsiy qa tuyoy'ewakwtota. Noqw puma qōtsat yuwsikahkañw inumum hinnumyani, pi puma hihkay'yuñwa.

⁵ Nukpanat áñwutaqa qōtsat yuwsini. Noqw nu put tuñwniyat qatsítutuvenit añ pēne', qa ayo súlawhtani. Noqw pam isinonihqat nu Inay aw pañqawni, pu hoñviaymuyatuy amumii.

⁶ Naqvuy'taqa navotni, Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqa.

The Message to Philadelphia

7 Pu um Philadelphiat ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat aw yan pēnani: I' hak pas Qahováriwtaqa, pas antsanihqa, David hōtahpiyat himuy'ta. Nihqe pam aw hōtaqw, soon hak uh-tañwu; pu uhtaqw, soon hak hōtañwu. Noqw pam hapi ūmi yan lavayhti:

8 Um hihta hintsakqat pay nu navoti'ta. Meh, nu' hapi uñem uutspit wūyak hōtani. Noqw soon hak put uhtani, pay as pi um híhin öqawi'kañw ilavayiy aw tuqayvastaqw öviy'o; nihqe um nuy qa tuwi'taqey qa hisat pañqawu.

9 Meh, nu hapi imuy hakimuy Satan aw tōnawtaqamuy as Jew-sinomnihqey atsálalwaqamuy amuñem pan yukuqw, puma uhkuktupoq munumhtini; nen nu ūmi unañway'taqat nanaptani.

10 Um hapi ilavayiy qa mātapt, hūrs wunu. Noqw öviy ason tūwaqatsit añ sopkawtaqamuy sinmuy amumi tuwantiwhq, nu tuwat soon uñ mātapt, uñ put añqw ayo távini.

11 Meh, nu hapi suptuni. Um hihta himuy'taqey hūrs ñuy'taqw, qa hak uh'ahsatiy uñ nawhkini.

12 Nukpanat añwutaqat nu soñawnen Inay God kíyat ep tötön-wunuptsinani. Noqw pam pāpu pañqw qa yámakni. Pu nu Inay God natñwaniyat put añ pēnani, pu ivuhutuñwniyu, pu Inay God kitsókiyat tuñwniyata. Pam kitsóki pūhunikañw önaqw hawni Inay God añq'ö. Noqw Jerusalem yan túñwantiwni.

13 Naqvuy'taqa navotni Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqaata.

The Message to Laodicea

14 Pu um Laodiceat ep inumi tōnawtaqamuy amumi hoñviayat aw yan pēnani: I' hak pas antsanihqā yan ūmi lavayhti: Nu pas qaatsat hinma; piw lavayit pas antsanihqat tuawi'ta. Noqw God inuhpiy sohsok hihta yuku.

15 Pay um hihta hintsakqat nu navoti'ta. Um qa suhsuñwa, piw qa muki. Himu as um suhsuñwanikañwo, sen múkinikañwo.

16 Noqw pi um híhin mukinihqe qa suhsuñwa, piw qa múkiniqw nu ōviy uñ pavoyani.

17 Um pi pañqawlawu: Nu kāhak'i; nu hihta nihti'ta; nu qa hihta rūrumna. Susmataq pi um okiwhinkañw qa navoti'ta, qahahlaykañwo, ōokiwnikañwo, qapostalkañwo, qa yuwsikañwo.

18 Oviy nu ūmi pañqawni: Um sikavalasivat qōhit akw kwañw'ewayhtiqtat nuy túinikañwo, nen kāhakni; pu um qōtsat yuwsit tue' yuwsini; nen um put akw nātupke', qa hihta hahmanni. Pu um uhposvaqe wīlelwe', tālat taytani.

19 Nu hakiy aw unañway'te' u'nanañwu, wuvah-tañwu. Um ōviy qa nātusite', uhhintsakpiy añqw lasni.

20 Meh, nu hōtsíwhpeq wúnukañw pōñōñōtoyna. Itōnay navotqa uutspit hōtaqw nu aw pake', amum nōsni; pu pam inumumni.

21 Nukpanat áñwutaqat nu imoñw'atsveway ep qatuptsinani. Noqw pam inumum pep qatuptuni, nu put áñwutaqe Inay amum moñw'atsvewayat ep qatuptuqat pan'i.

22 Naqvuy'taqa navotni Hikwsi Christ aw tōnawtaqamuy amumi hin lavayhtiqtata.

4

Worship in Heaven

¹ It atsve pu' nu yorikq pi meh, òveqatsit aw hötsílti. Noqw nu mohti hakiy tónayat navotq, pas tötöqpit an tónay'taqa inumi yuaataqe pañqawu: Um peqw wupni. Noqw yahpiy hin hintaniqat nu ūmi māaktani.

² Noqw pahsat pay nu Hikwsit akw tuyqawiwkañw òveqatsit ep moñw'atsvewat aw yori. Noqw hak ep tsokiwta.

³ Noqw pep tsokiwtaqa jasper-owat, pu sardius-owat, an sóniwa. Noqw moñw'atsvewa tañaqwunut emerald-owat an sóniwhqat akw ñöyakiwta.

⁴ Pu moñw'atsvewa nānan'ikaqe sunat-nikañw añqw nālōq sihkay'taqat tsotsókpit akw ñöyakiwta. Noqw hakim sunat añqw nālōq sihkay'taqam wūwuyom pañ tsokiwyuñwa, qōtsat yuwsí'kahkañwo; nihqe sikavalasivat añqw yukiwyuñqat wihkat akw qötösomiwyuñwa.

⁵ Noqw moñw'atsvewat añqw talwiptakañw pu umhta; pu mowawatiwa. Noqw moñw'atsvewat atpip tsañe' wihqōhi uwiwitota. Puma hapi God tsañe' Hikwsimatu.

⁶ Noqw moñw'atsvewat atpip himu panaptsat an suyan tālay'taqa patuphaiwta. Pu moñw'atsvewat aqlavo nālōyōm hihtu tayyuñqam hōñi; móñaqw-nikañw pu ahkwayñañaqw pōvosi'yuñwa.

⁷ Noqw tayyuñqamuy amuñaqw i' himu mohti taytaqa tóhowuy anta; noqw añknihqā wakashoyat

anta; noqw amuñknihqā tāqat an tayway'ta; noqw pu put añknihqā kwāhu pūyawmaqat anta.

⁸ Noqw ima hihtu tayyuñqam nanāp navay masay'yuñwa; noqw puma pas sohsovik pōvosi'yuñwa. Nihqe puma tālō'nikañw pu tōkilat añ qa nānasuñwnayañwu pañqawkahkañwo: Qahováriwtaqa, qahováriwtaqa, qahováriwtaqa, God Sus'ōqaltutuyqawhqa, pay hísatnikañw, pu'nikañw, pu nātoniqa.

⁹ Noqw ima hihtu tayyuñqam Hakiy Sutsep Qátuhqat moñw'atsvewat ep tsokiwtaqat pas kaptisitotakañw, tayawnayakañw, pu aw kwakwhatota.

¹⁰ Noqw pahsat pu ima sunat nālōq sihkay'taqam wūwuyom moñw'atsvewat ep qátuhqat atpip munumhtiñwu; nen put Hakiy Sutsep Qátuhqat pas hihtatote', moñw'atsvewayat atpipo wihkay maspayañwu pañqawkahkañwo:

¹¹ Tutuyqawhqa, sinom uñ pas hihtatostat, uñ kaptsi'tote', um-sa öqalay'taqat pañqaqwaqw, put hapi um hihkay'ta. Pi um hapi sohsoq hihta yuku. Noqw uhtunatyay ahpiy pam yukilti.

5

The Scroll and the Lamb

¹ Noqw nu moñw'atsvewat ep qátuhqat aw tātayhq, putvaqwat may akw tutuvenit mupipi-taqat yawta. Noqw tutuveni apqōlnaqw-nikañw pu ihkaqewat pey'kañw tsane'sikip tuvoylat akw namihurs'iwta.

² Noqw hoñviaya a'nö öqalat pas tönay añqe' pañqawlawhq nu aw tātayi. Ya hak tutuvenit tuvoylayat tsītsikte', tutuvenit púrukniqey aw apt-siwta? kita.

³ Noqw soon kurs hak òveqatsit, pu tūwaqatsit, pu piw tūwaqatsit atpikaqe qátuhqa tutuvenit púrukni, piw pēnit aw tātayni.

⁴ Noqw nu okiw nāvak'öyna, soon kurs hak put púrukne' añ túnwaniqey aw aptsiwtaqw övivy'o. Piw hikis soon kurs hak aw tātayni.

⁵ Noqw haqawa wuy inumi pañqawu: Pay um qa tsaátani. Pay imuy Judat sinomuyatuy amuñaqw wukotóhowuy antaqa, David natkoat tutuvenit púrukni; pu tsañe'sikip tuvoylat akw namihurs'iwtaqat tsītsiktani.

⁶ Noqw nu yorikq pi moñw'atsvewat-nikañw pu nālōq tayyuñqamuy-nikañw pu wūwukwmuy amuhsonve Maña wunu, kurs nīniwa; nihqe pan sóniwa. Noqw pam tsañe' ālay'ta, pu tsañe' pōvosi'ta. Noqw ima hapi God añqw tsañe' Hīhikwsim ahsupoq tūwaqatsit añ ayatiwyaqamu.

⁷ Noqw pahsat pu Maña moñw'atsvewat ep qátuhqat awnihqe, putvaqw māyat añqw tutuvenit kwusu.

⁸ Noqw pam put kwusuqw, pahsat pu ima nālōyōm hihtu tayyuñqam-niqw, pu sunat añqw nālōq sihkay'taqam wūwuyom Mañat atpipo munumhti. Puma sohsoyam sivatolenay'kahkañw nānan'ik tsaqaptat yawyuñwa. Tsaqapta sikavalasivat añqw yukiwkañw, añ himu kwañwáhovaqtuhqat opom'iwyuñwa. Pam himu kwañwáhovaqtuhqa hapi God sinomuyatuy nāwakinpiamu.

9 Noqw puma hihta puhutawit tawlalwaqe pañqaqwa: Um tutuvenit kwuse', tuvoylayat tsitsiktaniqey aw aptsiwta, ispi um nīniwhqee; nihqe uh'uñway akw um itamuy God eñem tui, sohsokmuy hihtuy nanāpwatuy sinoiwtagamuy amuñaq'ö, pu nānap lavaymakiway'yuñqamuy amuñaq'ö, pu tūwaqatsit añ ahsupoq yesqamuy amuñaq'ö, pu sohsokmuy hihtuy ñamuy añq'ö.

10 Nihqe um God Itahtutuyqawhqay aw itamuy moñw'oya, pu piw put awwat wimmoñw'oya. Noqw itam tūwaqatsit ep moñw'iwyuñwni, kitota.

11 Noqw nu aw taykañw navotq, kaysiwhqam hoñvia'yat moñw'atsvewat nöyakiwta, imuy hih-tuy tayyuñqamuy amumum-nikañw pu wūwukmuy amumuma. Noqw pas puma kaysiwa; pas qaan'ewakw hinta;

12 Nihqe a'nö pañqaqwa: Ason sinom Mañat as nīniwhqat öqalanhqat pañqaqwaniqw pam sūanta. Pay nam pam kähakiwuy makiwni. Pay nam sinom put-sa hapi suan unañwtalwuwni'taqat, pu sus'öqalanhqat pañqaqwe', put kaptsitotat, pas hih-tatote' tayawnayani, ispi pam put hihkay'taq'ö.

13 Noqw nu navotq sohsoy hihtu öveqatsit ep yesqam, pu tūwaqatsit añ'a, pu tūwaqatsit at-pikaqee, pu pātuwaqatsit añqe'yaqam, pu sohsoy hihtu pañqe' tañawtaqam pañqaqwa: Itam God moñw'atsvewat ep qátuhqat, pu Mañat, pumuy tayawintota, pas kaptsilalwa, piw pas hihtalalwa. Puma hapi-sa öqalat pasiwta, yūmosa aqwahaqamii.

14 Noqw ima hihtu nālöyöm tayyuñqam pañqaqwa: Pas antsa. Noqw ima sunat añqw nālöq sihkay'taqam wūwuyom tamötshoñvaqe, it hakiy sutsép-sa qátuhqat pas hihtatota.

6

The Seals

¹ Noqw nu aw taytaqw, Maña sukwat tuvoylat tsikaqw, pahsat pu imuy hihtuy tayyuñqamuy suhkawa yōyañwuy úmukqat pan hiñqawhq nu navota. Noqw pañqawu: Um pewnen yórikni.

² Noqw nu tātayhq ep qōtsa kawayo. Noqw epeq tsokiwtaqa awtat yawta. Noqw haqawa put moñwwihkatoyna. Noqw pam pahpiy tūañwutimakañw aqwhaqami hihtuy áñwutimani.

³ Pu Maña añk piw tuvoylat tsikaqw, pahsat pu mohti'maqat añkñihqa himu taytaqa pañqawhq nu navota. Um pewnen yórikni, kita.

⁴ Noqw pahsat pu piw suhka kawayo yámakkañw pamwa pālañwpu. Noqw put ep tsokiwtaqa koyanisqatsit aw tūlalayniqey öqalmakiwa. Noqw sinom nāqōyanvayani. Noqw haqawa wukosipwuvahpit put maqa.

⁵ Pu pam payhkomuytiqat tuvoylat tsikaqw, pahsat pu amuñkñihqa himu taytaqa pañqawhq nu navota. Um pewnen yórikni, kita. Noqw nu aw tātayhq pi sōqōmkawayo. Noqw put epeq tsokiwtaqa hihta pututuwanpit yawta.

⁶ Noqw nu navotq, nālōqmuy hihtuy tayyuñqamuy amuhsonñaqw hakiy tōnaat pañqawu: Pay sōhövosi sūp tuwani pakwt sivat hihkay'tamantani; pu kawaysöhövosi payhp tuwani pakwt sivat hihkay'tamantani. Nikañw um hapi pay wihkuyit, övat pālayat enañ qa aw hintsanni.

7 Noq̄w pam nālōqt̄iqa tuvoylat tsīkaq̄w, pu imuy hihtuy tayyuñqamuy amuñaq̄w suhka nālōq̄ epni-hqa pañqawh̄q nu navota. Um pewnen yórikni, pam kita.

8 Noq̄w nu yorikq̄ pi hin'ewaykawayo. Noq̄w put epeq̄ tsokiwt̄aqa Mokiwu yan mātsiwa. Noq̄w Maski put añk hinma. Noq̄w tūwaqatsi nālōvo tuki-wyuñqat amuñaq̄w sūkw aw öqala pumuy amumi noiwa. Noq̄w puma sipwuvahpit akw sinmuy q̄öqyani, pu tsóñawuy akw'a, pu hihta tūyat akw'a, pu tūwaqatsit ep hihtuy tūtuvosiptuy akw'a.

9 Pu pam tsivotnihqat tuvoylat tsīkaq̄w, nu yorikq̄ pi kwañwáhovaqt̄uqat enem tataqtsokpit atpipaq̄ hakimuy hikwsiam tañawta. Puma hapi hakim God lavayiyat ep nīniwya; puma hihta pas suyan navoti'yunqey qatuhtuskahkañw yuaatotaqe öviy'o.

10 Noq̄w puma a'nö hiñqaq̄waq̄e pañqaq̄wa: Ya um tūwaqatsit ep yesq̄amuy itah'uñway ep hinwat yúkuni. Amumi um nāoyniqey hisat panhtini, Tutuyqawh̄qa Qahováriwtaqa, pas qa atsa, kitota.

11 Noq̄w puma sohsoyam q̄ötsat usimnit makiwya. Noq̄w pay hāk puma hihsavo nāsuñwni'yunw̄niqat amumi pañqawu. Pay ason pas pumuy tumalsuñwamat pu tupkomat piw tuwat pumuy amún q̄öyaniwyaniqat pantaniqat amumi pañqawu.

12 Noq̄w nu tātayh̄q, pam návaynihqat tuvoylat hōtaq̄w, pahsat tutskwa a'nö tayayayku. Noq̄w tāwa anaha'mötsaput an q̄öm̄viti. Noq̄w müyaw uñwat an pālañwputi.

13 Noq̄w tokpelat añq̄w sōtu tūwaqatsit aw

löhöhötiva, sipaltsokit pölöat pay lāke', qa kwanwtit, wukohukwvaqw löhöknwuqat pan'i.

¹⁴ Noqw tokpela hihta mupipitaqat an mupipiyku. Pu sohsoy tuhtukwi, pu pānaqw tutskwa kūyuñqa nahlamhti.

¹⁵ Noqw tūwaqatsit ep pas momñwit, pu pavansinom, pu kahaksinom, pu solāwamuy amumi mohpeq momñwit, pu a'nö öqalat pasiwyuñqam, pu tūtuwikt, pu pay qa tūtuwikt, puma sohsoyam tuhtukwit an haqe' o'wat an tuhtusöva nauyhtota;

¹⁶ Nihqe tuhtukwit, pu o'wat aw pañqawwa: Uma moñw'atsvewat ep qátuhqat pitsánwayat añqw itamuy tupkayani, pu Mañat itsívuyat añq'ö.

¹⁷ Taq itsívuyat aw wukotalönva. Noqw ya hak sen put an kuytani?

7

The 144,000 People of Israel

¹ Yantaqat atsve pu' nu yorikq, pi nälöyöm hoñvia'yat tūwaqatsit nälövaq nānan'ivaq hoñkahkañw, tūwaqatsit an nälövaq hūkañwuy ahoy ñuy'yuñwa, tūwaqatsit an qa hūhukniqat öviy'o, pu pātuwaqatsit añqee, pu himutsotskit an'a.

² Noqw pu piw suhka hoñviaya God taytaqat penhpiyat yawkañw hōpaqw wuptoqw nu tuwa. Noqw pam imuy nälöqmuy hoñvia'yatuy tūwaqatsit-nikañw pu pātuwaqatsit hintsanyaniqamuy amumi a'nö tsa'lawhqe,

³ Pañqawu: Pay hāk uma tūwaqatsit qa hintsanyani, piw pātuwaqatsita, pu hīhihta himuqlöta. Ason itam mohti God

tumal'aymuyatuy qalpeq tuvoylatotaqw, pu' pantani.

⁴Noqw hihsa'nihqam tuvoylatotiqw nu navota. Noqw Israel-sinmuy nanāp ñamuy amuñaqw sumiyanhtiqe tsañe'sikip sunat-nikañw añqw nālōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya.

⁵It Judat añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Reuben añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Gad añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya,

⁶Pu Aser añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Nephtalim añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Manasses añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya,

⁷Pu Simeon añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Levit añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Issachar añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya,

⁸Pu Zabulon añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Joseph añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya, pu Benjamin añqw pakwt lōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'ya.

The Great Crowd

⁹Yantaqat atsve pu' nu yorikq pas sinom qaan'ewakw hintaqam moñw'atsvewat-nikañw pu Mañat atpip hōñi; pas kurs hin hak pohtoy-laniqat pahsaa, sohsokmuy nanāpwatuy sinoi-wtaqamuy, pu himuñam'iwtaqamuy-nikañw, pu tūwaqatsit añ ahsupoq yesqamuy-nikañw, pu nanāp lavaymakiway'yunqamuy amuñaq'ō. Noqw puma qōtsat yuwsikahkañw hihta palm-tsokit nahpiyat yawyuñwa;

10 Nihqe a'nö hinqaqwaqe pañqaqwa: Kwakwhay God aw itahyantaqa moñw'atsvewat ep qátuhqa! Kwakwhay um Maña! Pi uma itamuy ayo oya.

11 Noqw sohsoyam hoñvia'yat moñw'atsvewat nõyakiwta, pu wūwuyomu, pu nālōyöm hihtu tayyuñqamu. Nihqe puma moñw'atsvewat atpipo munumhtiqa, God pas hihtalalwaqe

12 Pañqaqwa: Pas antsa. Nam sohsoyam aqwhaqami God aw itahyantaqay tayawintiwisni, pu pas hihtatotani, pu kwakwhatiwisni, pu kaptsi'tiwisni. Pi pam-sa suan unañwtalwuwni'ta, sus'ōqala, pu hoñvi'ta. Pay nam sohsoyam aqwhaqami pan put yuaatiwisni. Nam antani, kitota.

13 Noqw suhka wuy inumi pañqawu: Ya ima qōtsat yuwsiyuñqam hákimu? Ya puma háqaqwya?

14 Noqw nu put aw pañqawu: Tāqa, pi um navoti'ta. Noqw pam inumi pañqawu: Ima hapi qaan'ewakw kānavotpit añqw nõña; nihqe yuwsiy tūvahomyaqe, Mañat uñwáyat akw put qōtsatota.

15 Paniqw õviy puma God moñw'atsvewayat atpip hōñi; nihqe nāqavo, tälö', pu mimhikqat añ kiyat ep put eñem tumalay'yuñwa. Noqw i' moñw'atsvewat ep qátuhqa pumuy amumum qátuni.

16 Soon puma pāpu tsõnso'ni, piw pānakso'ni. Soon pumuy amumi tönvani, piw utuhuutini,

17 Pi Maña moñw'atsvewat nāsave qátuhqa pumuy amumi tunatyawmaniqw õviy'o. Nen pāhut hakiy taytoynañwuqat nõñañataqat añ tsamni. Noqw ason God pumuy posvalayamuy sohsok ayo hōnani.

8

The Seventh Seal

¹ Noqw pam tsáñe'nihqat tuvoylat tsíkaqw, pahsat ōveqatsit ep sutmaqma, pahantawat nāsamiq pahsavohaqamii.

² Noqw nu yorikq tsáñe'nihqam hoñvia'yat God atpip hōñi. Noqw puma tsañe' tötöqpit makiwya.

³ Noqw suhka hoñviaya pítuhqe, kwanwáhovaqtuqat eñem tataqtsoqpit aw wunuptu, sikavalasivat añqw yukiwqhāt qōqōhpit yawkañwo. Noqw himu kwanwáhovaqtuqat taqt-sokiwniqat nihtiwtaqat pam makiwa. Nihqe pam sohsokmuy God sinomuyatuy nāwakinpiyamuy enañ tataqtsoqpit sikavalasivat añqw yukiwqhāt aqw put taqtsoka, moñw'atsvewat atpipo.

⁴ Noqw hihta kwanwáhovaqtuqat kwītsiñwuat hoñviayat māyat añqw God aw wunuptu, put sinomuyatuy nāwakinpiyamuy enañ namiqwriwkañwo.

⁵ Noqw hoñviaya qōqōhpit kwusut, tataqtsokpit añqw tōvut put aw oyat, pahsat pu tūwaqatsit aw put tūva. Noqw pahsat pu himu a'nō tōtōqa talwip-tikañw umhta; pu tutskwa tayayayku.

The Trumpets

⁶ Noqw ima tsáñe'nihqam hoñvia'yat tsañe' tötöqpit himuy'yuñqam pahsat tōqtotiniqey anhtoti.

⁷ Pahsat pu mohti hoñviaya tōqti. Noqw pahsat pu lōmowa-niqw pu qōhi uñwat enañ namiqwriwtaqa māaktiqe, tūwaqatsit aw maspiwa. Noqw tūwaqatsit añ himuy wupatsotski payhp oyit añqw sūkw oyit pahsa' taqti. Pu sohsoy saksátusaqa taqti.

⁸ Pu ańknihqā hoñviaya tōqti. Noqw pahsat pu himu wukotukwit antaqa pātuwaqatsit aqw tūwiwa,

uwiwitikañwo. Noqw pātuwaqatsit pahyp oyit añqw sūkw oyit pahsaqhaqam únwaniwhtiqey anhti.

⁹Noqw hihtu pāvaqe tayyuñqam payhp oyit añqw sūp oyit pahsa'nihqam soa. Pu pākihu payhp oyit añqw sūp oyit pahsa'nihqam sapumhti.

¹⁰Pu payhkomuy pepnihqa hoñviaya töqti. Noqw wukosohu kopitsokit an uwiwitaqa òñaqw löhö; nihqe mūmunañwtuy payhp oyit añqw sūp oyit pahsa'nihqat añ yēva, pu pāhut nōñantotaqat añ'a.

¹¹Noqw sōhu A'nö Tsīvo yan mātsiwa. Noqw pāvahu payhp oyit añqw sūp oyit pahsaq a'nö tsip-toti. Noqw kaysiwhqam sinom put akw soa, a'nö tsīvoniqw òviy'o.

¹²Pu nālōq epnihqa hoñviaya töqti. Noqw pahsat pu tāwa híhin qa nāsamiq pitsíwtaqa hinhtiqe qatālawva, pu mūyawu pīwu, pu sōtuu. Noqw òviy puma híhin qa nāsamiq pitsíwyuñqa qa tālawvaya. Noqw tälö' tāla qa pas nāsamiq pahsavu qa tāla, pu tōkilat piw pay anta.

¹³Noqw nu taykañw navotq suhka hoñviaya òvaqe pūyawmakañw a'nö hiñqawnuma: Is ohi, is ohi, is ohi tūwaqatsit ep yesqamuy amuñemi! Taq pahyom hoñvia'yat nāto töqtini.

9

¹Pahsat pu tsívotnihqa hoñviaya töqti. Noqw pu sōhu òñaqw tūwaqatsit aw posq nu aw yori. Noqw haqami koysöt pas qa toñtaqat aqw hōtahpi put aw taviwa.

²Noqw pam koysöt qatoñtaqat aqw hōta. Noqw pahsat put añqw kwītsiñw wunuptu, pas haqam

wukokoysöñaqw hurukwitsiñw wunuptuqat pan'i. Noqw pañqw hurukwitsiñwuy akw tawa sümawuy enañ qātalawva.

³ Noqw kwītsiñwuy añqw tōtōlt nōñakqe tūwaqatsit añ kúrukma. Nihqe puma öqalmakiwya, putskohmokyunqamuy amún sinmuy tūhototaniqe öviy'o.

⁴ Pay puma tutskwat añ tūsaqat qa hintsat-snaniqat, pan puma mewniwa, piw añ himutsot-skita. Pay imuy hakimuy God tuvoylayat akw qalpeq qa tuvoylay'yuñqamuy púmuy-sa puma tūhototani.

⁵ Noqw pay puma sinmuy qa qōqyaniqat pan amuñem yukilti. Pay puma tsivot mūmuyawhtuy añ pumuy okiwsahsanyani. Noqw putskohmoktaqa hakiy muaqw hin tuyvañwuqat, pay pan tūtuyñi, hakiy múaq'ö.

⁶ Noqw ep hapi pu' as sinom so'niqey hep-yanikañw, hin panhtotiniqey qa tutwamantani; pu as so'niqey nānawaknaniqw, mokiwu amuñaqw haqami kursni.

⁷ Noqw kawāyom kihpoknik hin hinyuññwuniqw, pan tōtōlt hinyuññi. Suhpan wihkat sikavalasivat añqw yukiwtaqat puma wihkay'yuññi. Pu taywaam sinmuy taywayamuy anyuññi.

⁸ Pu puma momoymuy amún hōmi'kahkañw, tóhowuy an tamay'yuññi.

⁹ Pu sivavutsqat antaqat tawitsqave púhikni'yuññi. Noqw pumuy pūyaltotiqw, pas masaam kaysiwhqamuy kawaymuy kipókkarētamuy lölökinakahkañw, kihpokqat an

söykitani.

¹⁰ Pu puma putskohmokyunqamuy amún suruy'yuñwni, nihqe suruve howi'yuñwni. Nihqe puma tsivot mūmuyawhtuy añ sinmuy mumu'yaniqey makiway'yuñwni.

¹¹ Noqw hak koysöt qatoñtaqat añqw hoñviaya pumuy amumi moñw'iwtani. Noqw pam hak Hebrew-sinmuy amuhkwa Abaddon yan mātsiwni, nīkañw Greek-sinmuy amuhkwa Apollyon yan'i.

¹² Sūpwat kānavotpit hapi añ ruhpa; noqw meh, nāt hapi piw lōsni.

¹³ Pahsat pu návaynihqa hoñviaya töqti. Noqw God atpip kwañwáhovaqtuqat eñem tataqtsoqpit sikavalasivat añqw yukiwtaqa nālōvaq ālayat añqw hakiy hiñqawhq nu navota.

¹⁴ Noqw pam návaynihqat hoñviayat töttöqpit yawtaqat aw pañqawu: Um wukomunat Euphrates ep nālōqmuy hoñvia'yatuy sómiwtaqamuy ñahni.

¹⁵ Noqw ima nālōyöm hoñvia'yat ñāhiwya. Puma put tuwanit, talōñnit, mūyawuy, yahsañwuy aw maskaiwyuñwa, sinmuy payhp oyit añqw sūp oyit pahsa'nihqamuy qōqyanique ōviy'o.

¹⁶ Noqw kawaymuy aqwyaqam sūmiyaqe pas hihsakip kurs sōmorit pahsa'ya (200,000,000). Noqw nu pumuy hihsa'yaqat navota.

¹⁷ Noqw yan kawaymuy hinyuñqamuy nu tuawyori: Ima pumuy epeq tsokiwyuñqam ūwiwuy an kuwan'iwtaqat tawitsqava sivanavanyuñwa, pu hihta owat jacinth antaqata, pu sikapik'owat antaqata. Noqw kawayom tóhohtuy an qötöy'yuñwa. Noqw moañaqw ūwiñw, pu kwītsiñw, pu sikapik'owa a'nö muki nōñanta.

18 Noqw imuy payhkomuy akw sinom payhp añqw sūp oyit pahsa'nihqam soa, it qōhit, pu kwītsiñwuy, pu sikapik'owat pumuy moañaqw nōñantaqat akw'a,

19 Puma moañaqw öqalay'yuñqw öviy'o, pu suruveq'a. Pi pumuy suruam tsūtsu'tuy anyuñwa, nihqe qötöy'yuñqe, put akw hakiy tūhototañwu.

20 Pu ahpiy sinom it yan tūyat akw qa sūlawhtişam hintsakpiy qa añqw lasyat, soq pas pāpu nāp yukiwñput aw nāwakintiwiša, piw nukpanhihikwsimuy amumii. Hihta wutsit sikavalasivat, sen qötsāsivat, sen sikasivat, sen owat, sen kohot añqw yukiwyuñqat aw puma nāwakintiwiša, nāmahin pi as puma kurs hin hihta tutwaniq'ö, kurs hin nanaptaniq'ö, piw kurs hin nankwusaniq'ö.

21 Pu piw puma tukwyantotaniqey qa añqw lasya, pu hihta nuhtumi wutsílalwaniqeyu, pu tokot sokoplalwaniqeyu, pu hihta uuyiñwyaniqeyu.

10

The Angel and the Little Scroll

1 Pu nu piw sukw hoñviayat a'nö öqalay'taqat aw yori. Pam ömawuy yuwsí'kañw tañaqwunut akw qötösomiwkañw öñaqw hāwi, tutuvenit púrukiwtaqat yawkañwo. Put taywaat pas tāwat an tāla; noqw hokaat ūwiñwuy wupa'leletaqat panta.

2 Noqw pam putvaqw kuhkuy akw pātuwaqatsit aqw wuhku, pu suyvaqw tutskwat aw'i.

3 Pu wukotohowuy höykuqat an a'nö hiñqawu. Noqw put hiñqawñq, pahsat pu tsañe'sikip yoy'umuki hihta lavayhtoti.

4 Noqw tsañe'sikip yoy'umuki lavayhtotiqw, nu as pēnaniqey anhti. Noqw pay hakiy tōnaat ōñaqw inumi pañqawu: Pay um tsañe'sikip yoy'umuki hin lavayhtotiqw put tupke', qa pēnani.

5 Pahsat pu i' hoñviaya ura nu tuwaqw, pātuwaqatsit aqwnikañw pu tūwaqatsit aqw wuhkukiwtaqa ōmiq may itat,

6 Pas qaōwílvayhtiqe, pas soon pāpu sōwuniqat pañqawu, God aw yankañwo, God pas sutsep qátuhqat sohsok hihta yúkuhqat aw'i, ōveqatsit-nikañw pu añ himu hinyuñqata, pu pātuwaqatsit-nikañw añqe' himu hinyuñqat yúkuhqata.

7 Noqw tsáñe'nihqat hoñviayat tōtqiqat aw pitu. Noqw pep pu' God tunatyaat as tupkiwtaqa aw antsaniwni, pam lavay'aymuy amumi hin lavayhtiqat pan'i.

8 Noqw nu hakiy ōñaqw tōnayát navotq, pam inumi pañqawu: Um hoñviayat pātuwaqatsit aqwnikañw pu tūwaqatsit aqw wuhkukqat awnen, tutuvenhoyat púruk'iwtaqat yawtaqat put añqw kwúsuni.

9 Noqw ōviy nu put awnihqe aw pañqawu: Um as nuy tutuvenhoyat máqani. Noqw pam inumi pañqawu: Kwúsuu, nen um sówani. Pam soon uhponoy qa a'nō tsiptani; nikañw uhmoañaqw momospalat an kwáñwni.

10 Noqw ōviy nu put māyat añqw tutuvenhoyat kwúsuhqe put sowa. Noqw antsa imoañaqw momospalat an kwañwti. Nikañw panis nuy put sowaqw, pahsat pay ivonoveq tsipti.

11 Noqw pam inumi pañqawu: Pay um nāt piw

pas hīhihtuy sinmuy amumi yuaatani, pu añqe' nanāpwatuy sinoiwyuñqamuyu amumii, pu lavay-makiway'yūñqamuyu, pu pas momñwituyu.

11

The Two Witnesses

¹ Pahsat pu inumi tuwanpi natōnpit antaqa taviwa. Noqw hoñviaya inumi pañqawu: Um wunuptut, God kīyat tuwantani, pu hom'oyvihkata; pu pep ahpave nānawaknaqamuy pohtoylani.

² Nikañw it kīhut ihkaqe ñöyakiwtaqat pay um qa énañni, nen put qa tuwantani. Taq pam qa-Jew-sinmuy amumi noiwni. Noqw puma lōp sunat añqw lōq sihkay'taqat mūmuyawhtuy añ it kitsókit pas kaptsitiwhqat aw wukukutotani.

³ Noqw nu lōqmuy inuñem yuaataqamuy öqalmaqani. Noqw puma (1260) sūp sōmorit-nikañw añqw pakwt-payhkomuy sihkay'tasikip sunat tālat añ yuaatani, anaha'mötsaput yuws'i'kañwo.

⁴ Ima hapi lōyöm olive-tsokit, pu wihqöhít tsotsókpimat tūwaqatsit aw Tutuyqawhqat atpip wúnuhqamu.

⁵ Noqw ason hak pumuy hintsanniqey antiniqw, pahsat pu pumuy moañaqw ūwiñw yámaké', hakiy nīnamantani. Noqw öviy kurs haqawa pumuy hintsanniqey anhte' pan nīniwmantani.

⁶ Ima hapi yōyañwuy ahoy ñuy'taniqey öqalat pasiwtaniqw, öviy puma hihsavohaqami yuaataniqat pahsavo qa yokvani. Pu pāvahut aw öqalat pasiwtaniqe put únwat yúkumantani;

pu hīhihta tūyat akw sinmuy okiwsahsanniqey
ōqalay'tani, hihsakis panhtiniqey nāwaknaqey
pan'i.

⁷ Pu ason puma hin yuaataniqey yukuq̄w, pep
pu' hak tāqa himuvohkot antaqa koysōt qatoñtaqat
añqw yámakē', pumuy amumi kihpokni; nen
ánwute' pumuy nīnani.

⁸ Noq̄w pumuy tokoam mokpu put wuhkok-
itsokit ep kitpik qatsni. Noq̄w hakim Hikwsit
añ tunatyay'yunqam put kitsókit Sodom-nikañw
pu Egypt yan tuñwáya. Ura pep hapi Itahtu-
tuyqawhqa nīniwa, nahoylehtsit ep'e.

⁹ Noq̄w sohsoyam tūwaqatsit añ yesqam,
pu hīhihtu himuñam, pu nanāp lavaymaki-
way'yunqam, pu nanāpwat sinoiwtaqam
pāyis-nikañw añqw nāsamiq pahsavo tālat añ
tokoyamuy mokput aw tayyuñwni; nen hakiy
pumuy tūamniqw qa nānakwhani.

¹⁰ Noq̄w ima tūwaqatsit ep yesqam hahlayhtote'
nāhahlaynayani; nen hihta nāhoy nāhuylalwani, ispi
ima lōyōm lavay'ayat tūwaqatsit ep yesqamuy ura
yūyuyhnaqam mokpuniq'ō.

¹¹ Noq̄w ahpiy pāyis-nikañw añqw nāsamiq
pahsakis talq, pahsat pu God añqw Hikwsi
hakiy taytoynañwuqa pumuy amuhsonmi pake',
pumuy wunuptsinani. Noq̄w amumi tayyuñqam
tsātsawnani.

¹² Noq̄w nu navotq, hak ōñaqw pumuy
lavay'ayatuy amumi a'nō pañqawu: Uma peqw
wupni, kita. Noq̄w puma hakiy tōnayāt navotqe,
ōmawuy aqw ōmiq wūvi, tuwqamat amumi
tayyuñq'ō.

¹³ Noq̄w pahsat tutskwa a'nō tayayayku. Noq̄w

wuhkokitsoki pakwút-sikip tukiwhput añqw sūp tukiwtaqat pahsaq pam sahpu. Noqw sinom tsañe'sikip sōmorit pahsa'nihqam sұлwahti. Noqw akwsiñwyaqam tsātsawnage, òveqatsit ep God pas hihtatota.

¹⁴ It hapi akw lōs kānavotpit añ ayo ruhpa. Noqw meh, amuñknihqat hapi aw suptuni.

The Seventh Trumpet

¹⁵ Pu i' tsañe'nihqa hoñviaya töqti. Noqw pahsat pu òveqatsit ep mowawatiwhq hakim pañqaqwa: Itahtutuyqawhqa, hakiy moñw'asnaqey amum yep qatsit ep moñwtunatyat tuyqawvaqe, sutsep aqwhaqami moñw'iwatani.

¹⁶ Noqw ima sunat nālōq sihkay'taqam wūwuyom God atpip yesqam tutskwamiq munumtqe, put pas hihtatotage,

¹⁷ Pañqaqwa: Itam ūmi hahlayhtoti, God, Sus'òqaltutuyqawhqa, pu'-nikañw, pay hísatnikañw, pu nātoniqa, Um qaan'ewakw uh'òqalay mahtaknat moñwqatuptuqw òviy'o.

¹⁸ Noqw hīhihtu sinom itsívutoti. Noqw, um uh'itsivuy mahtakne' so'pumuy amuñen hin yúkuniqat aw pitu. Pu um uhlayay'aymuy hihta akw tayawnani, pu uhsinomuyu, pu uñ kaptsi'yuñqamuyu, añ sòqavuñwsinmuy-nikañw pu pavansinmuyu. Nen imuy hakimuy tūwaqatsit hovalayañwuqamuy um tuwat hovalani.

¹⁹ Noqw òve God kīyat aw hötsílti. Noqw kīyat ahsonve tatañpi God tutavoyat añqw tañawtaqa mātakti. Noqw pahsat talwipta, mowawatiwa, umhta, tutskwa tayayata, pu qaan'eway yañsayoqw lemowa yokva.

12

The Woman and the Dragon

¹ Noqw pahsat pu tokpelat añ a'nö hihta tu-awí'taqa mātakti. Hak wuhti tāwat yuwsí'ta; noqw mūyaw kuckyat atpikaqe pakiwta; noqw qötöveq wihkayat añqe' pakwt löq sihkay'taqa sōtu kwapya.

² Noqw pam nö'yiwta; nihqe tihtaniqey tūtuynaqe, a'nö pakmumuya.

³ Pu piw suhka hihta tuawi'taqa tokpelat añ mātakti-himu qaan'eway palalölöqañw'eway'o. Pam tsañe' qötö'kañw pakwt ālay'ta; noqw qöqtöyat añqe' tsañe' wihka kwapya.

⁴ Noqw suruat tokpelat añqe' sōtuy payhp oyit añqw sūp oyit pahsa'nihqamuy lánaknaqe, tūwaqatsit aw maspa. Noqw i' himu palalölöqañwu wuhtit pas pay tihtaniqat aw wunu, tiyat pay panis yamakq, pay sówanique öviy'o.

⁵ Noqw pam tiyohyat tihta. Noqw Tiat ömi God aw wīkiwa, put moñw'asvewayat aw'i; pi pam sohsokmuy sinmuy amumi sivakohot akw moñw'iwtaniqat pan put enem yukiwta.

⁶ Noqw wuhti qayēsihwhpumihaqami wāya, pep God put enem qeni'taqat aw'i. Noqw pep hak (1260) sūp sōmorit añqw pakwt payhkomuy sihkay'tasikip sunat tālat añ put aw tunatyawtani.

⁷ Noqw öve nāqöyta; Michael hoñviaymuy amumum palalölöqañwuy aw nāyawí; noqw palalölöqañwuy amum hoñviaymat nāyawí.

⁸ Nikañw puma qa áñwutota; piw qa haqam öveqatsit ep amunem qenitiwa.

9 Noqw wukolölöqañw òñaqw tūviwa. Pam piw Nukpana yan mātsiwa, pu Satan pīwu. Pam hísat-tsua yan piw túnwantiwa. Pam hapi sopkawtaqamuy sinmuy amumi yēlawu. Noqw pam-niqw, pu hoñviaymat puma tūwaqatsit aw maspiwa.

10 Noqw nu hakiy tōnayat òvaqe navotq, a'nō pañqawu: Pu' hapi God Itahtutuyqawhqa tuwqay añwutaqe, moñw'iwkañw öqalay'taqey mātakta. Ni-hqe pam Christ asniy öqalmaqat, put moñwtavi. Pi itahtupkomuy hihin nēveltotoynaqa tūviwa. Pam pi nāqavo pu tōkilnawit God Itahtutuyqawhqay aw pumuy hihin nēveltotoyna.

11 Noqw puma Mañat unwáyat akw-nikañw, pu hin navoti'yunqey yuaatotaqey akw put ánwutota. Nihqe puma qatsiy qa kahkawnayat, so'niqey suhtaq'ewya.

12 Oviy um hahlayhtini òveqatsi; hahlayhtotini uma ep yesqamu. Noqw is ohi uma tūwaqatsit añ-nikañw, pu pātuwaqatsit añqe'yesqamu! Pi Nukpana pas pavan hinhaqam itsívuiwkañw umumi hāwi, suyan pi hihsavo eñem pētiqw navoti'taqe öviy'o.

13 Noqw wukolölöqañw tūwaqatsit aw tūviwhqey navotqe, pahsat pu pam tiyohyat tihtaqt wuhtit aw kikihpoktiva.

14 Noqw wuhti löqmuy himumasayat makiwa, wukokwahut masayat an'i, pam lölöqañwuy apyeve haqami qayēsiwhpumi eñem qeniwtatqat aw pūyaltiniqe öviy'o. Noqw payhkomuy-nikañw añqw nāsamiq yahsañwuy pahsavo pep hak put aw tunatyawtani.

15 Pahsat pu lölöqañwuy moañaq w pāhu nōñañayku, pāyut an'i, wuhtit paöyninaniqe öviy'o.

16 Noqw pay tutskwa wuhtit paañwanique hötsiltiqe, pāhut lölöqañwuy moañaq w nōñakqat sohsok hiko.

17-18 Noqw öviy lölöqañw wuhtit aw tuyvanaqe a'nö itsívutiqe, añq w ahpiynihqe, put tímuyatuy amumi kikihpoktiva, hakimuy God tutavoyat añ hinwisqe, Jesus Christ pumuy hin amuñen hihta hinhtiqtat nuhtumi yuaatotaqamuy amumii.

13

The Two Beasts

1 Noqw nu pātuwaqatsit qalave wunukañw yorikq, pi himu hihta pohkot antaqa pātuwaqatsit añq w yamakto; tsañe' qötöy'kañw pakwt ālay'ta. Noqw āalayt añqe' pakwt pas moñwit wihkaat sönniwuñwa. Noqw qötöyat añ tuñwni God qa kaptsiwuñqa pey'yuñwa.

2 Noqw nu it hihta pohkot aw yorikq, pam tóhuwuy pīvintot anta, pu hōnawuy kuckyat antaqat kuhkuy'ta; pu wukotohowuy moayat antaqat moay'ta. Noqw lölöqañw öqalay put maqa, pu moñwqeniyu, añ ahsupoq nuhtumi moñw'iwtniqat öviy'o.

3 Noqw nu yorikq, pi suhka qötöy aq w pam hihta akw tūhotiwhqe sumataq pam mokni. Nikañw pay pam qa makt, haqe' tūhoiwtaqey añ qalaptu. Noqw sinom sohsoyam put hihta pohkoewak w aw kätayyuñwa.

⁴Noq̄w lölöqañw it pohkot öqalay máqahqat puma pas hihtatota. Pu puma it hihta pohkot pas hihtalalwaqe pañqaqwa: Ya hak haqam it hihta pohkot antani? Hak sen amum nāyawvaniqey aw öqala?

⁵Noq̄w i' himu pohko lavaymakiwhqe, a'nö hihta kwiviyuaativa; piw God aq̄w qalomáyuaativa. Noq̄w pam löp sunat añqw löq sihkay'taqat mūmuyawhtuy añ nuhtumi moñw'iwtniqat pan put eñem yukiwa.

⁶Noq̄w pam yuaaykuqe God nāp hin sasvi; pu tuñwniyat aq̄w a'nö hiñqawlawu, pu kīyat aq̄w'a, pu öveqatsit ep yesqamuy amumiq'a.

⁷Pu pam God sinomuyatuy amumi kohpoke' pumuy áñwutaniqat pan put eñem yukiwa. Pu pam sohsokmuy sinmuy himuñamuy, nanāp̄wat lavaymakiway'yuñqamuy, pu pas nanāp̄wat sinoi-wtaqamuy amumi moñw'iwtniqat pan put eñem yukiwa.

⁸Noq̄w sohsoyam tūwaqatsit ep yesqam put aw nānawaknani. Noq̄w pay hakimuy tuñwniam Mañat qatsítutuvēniyat añ pey'yuñqw, puma put qa aw nānawakna. Ura pam Maña tūwaqatsit hisat nāt qa yukiwhqat ephaqam pay nīniwniqat pan God put eñem tunatyawta.

⁹Naqvuy'taqa nam navotni.

¹⁰Hak hakiy tūwiktaqa hapi tuwat nāp tūwiktiwni. Pu sipwuvahpit akw hak hakiy nīnaqa piw tuwat sipwuvahpit akw sūlawhtini. Pep hapi pu' God sinomat tuptsiwni'yuñwe', qa nan'ekni'yuñwni.

¹¹Pu piw nu sukw pohkot antaqat tuwaq̄w, pam tūwaqatsit añqw yámakto. Noq̄w pam mañat an löq ālay'ta; nihqe wukolölöqañwuy an yuaata.

¹² Noqw pam put apyevenihqat pohkot öqalayay sohsok pasiwta. Nihqe pam sohsokmuy tūwaqatsit añ yesqamuy amumi tuyqawvaqw, puma mohtiwat pohkot aw nānawakna, ura as mokniewakw tūhotiwht, ahoy qalaptuqat put aw'i.

¹³ Noqw pam qaan'ewakw hihta kātatayhpit tumalay'va; nihqe sinmuy amutpik tokpelat añqw ūwiñwuy hawnañwu.

¹⁴ Noqw God pan put nakwhanaqw, pam mohtiwat it hihta pohkot atpip kātatayhpit hintsanhqe, tūwaqatsit ep yesqamuy ūnatotoyna; nihqe pumuy amumi tuyqawvaqw, puma mohtiwat hihta pohkot an son'iwhqat yukuya, i' pohko as sipwuvahpit akw tūhotiwkañw pay qátuhqat put an'i.

¹⁵ Pu God piw pan put nakwhanaqw, pam it pohkot an yukiwhput qatsit máqa. Noqw öviy it hihta pohkot an yukiwhpu pas antsa yuaayku. Noqw pu hakim hihsa'nihqam it pohkot an yukiwhput aw qa nānawaknaqamuy qöqyaniqat i' himu pohko pañqawu.

¹⁶ Pu añ söqavuñwsinom, pu pavansinom, pu kahaksinom, pu añ öokiwyaqam, añ tūtuwikt pu qa tūtuwikt, puma sohsoyam hihta akw tuvoylatiwyaniqat pañqawu, sen putvaqw may ep'e, sen qalpeq'a.

¹⁷ Noqw öviy soon hak hihta túini, piw húyani, hal pas i' hak pohkot tuvoylayat akw tuvoylaiwtaqa-saa, sen put tuñwniyat akw'a, sen put pohtoylaniyat akw'a.

¹⁸ Taay, uma aw wūwayani: Wuwni'taqa pohkot pohtoylaniyat māmatsni. Pam sinot pohtoylaniata; nihqe sunát-sikip sunat añqw pakwt payhko-

muy sihkay'tasikip sunat-nikañw añqw navay
sihkay'ta (666).

14

The Song of the Redeemed

¹ Pu nu yorikq pi Maña tsumot Zion ep wunu. Noqw tsañé'sikip sunat añqw nālöp sihkay'tasikip sōmorit pahsa'nihqam pep put amum hōñi, Nayat tuñwniyat akw qalpeq pey'kahkañwo.

² Noqw hakiy tōnaat òñaqw tōqtiqw nu navota. Pas mūmunañwtuy an tōki'ta, pu pas a'nō umhtaqaq pan'i. Noqw lēlenyaqam sivatonlenay añ lēlenyaqw nu navota.

³ Noqw puma moñw'atsvewat atpip puhutawit tawlalwa, pu nālōqmuy hihtuy tayyuñqamuy amutpipo, pu wūwukwmuy amutpipo. Noqw put tāwit pas soon hak tāwi'vani, hal pas ima tsañé'sikip sunat añqw nālōq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'nihqam tūwaqatsit añqw tuiwyaqam-saa.

⁴ Ima hapi nāto tōtimu, qa hisat hakiy nōmatota; nihqe òviy qa hisat tokoy hoyalaya. Ima Mañat haqaminiqw añkyañwu. Pumuy hapi God sinmuy amuhsonñaqw tui, puma nuhtuñaqw mohti God sinomatiniqat òviy'o, pu Mañat sinomatiniqata.

⁵ Noqw moayamuy ep himu unatwi sұлawu, puma God atpip qa hihtakw hinyuñqw òviy'o.

The Three Angels

⁶ Pu nu piw sukw hoñviayat òva pūyawmaqw tuwa. Pam lomatuawit qaso'taqat pasiwkañw, tūwaqatsit añ yesqamuy sopkawtaqamuy amumi yuaatima, nanāp himuñamuyu, pu nanāp wat

lavaymakiway'yuñqamuyu, pu nanāp sinmuy amumii;

⁷ Nihqe yan a'nō tsa'timaqe pañqawma: Uma God kaptsitotani, pu pas hihtay'yuñwni. Taq pam nuhtuñem hin yúkuniqat aw pitsíwiwta. Uma God ōveqatsit, pu tūwaqatsit, pu pātuwaqatsit, pu haqe' pāhu nōñañatotaqat yúkuhqat aw naokiwhtotani.

⁸ Pu piw suhka hoñviaya añknihqe pañqawma: Wuhkokitsoki Babylon sahpu! Kitsóki Babylon sahpu! Taq sohsoyam nanāpwat sinom soñawnen pep yesqamuy amumum qahopiyese. Nihqe ōviy nawus puma soon qa pumuy amumum God itsívuyat añqw yukuyani.

⁹ Pu piw suhka hoñviaya amuñknihqe a'nō pañqawma: Ima pohkot antaqat aw nānawaknaqam, pu qalpeq, sen may ep tuvoylayat akw pey'vayaqam

¹⁰ Nawus God itsívuyat wine antaqat añqw hikwyani, God itsívuyat qa hihta enañ namiqwrwikañw kuyapkuyiwHQat añq'ō. Noqw puma qōhit-nikañw pu sikatōvu'wat akw okiwsaniwyani, imuy qahováriwyuñqamuy hoñvia'yatuy-nikañw pu Mañat pumuy amutpipo.

¹¹ Noqw pumuy okiwsaniwyaqw, kwitsiñw'am ōmiq sūs wunuptuni. Noqw hakim pohkot an yukiwtaqat aw nānawaknaqam, pu hakim tuñwniyat akw pey'vayaqam pas qa haqami nānasuñwnayani, tālōo, pu tōkilat añ'a.

¹² Noqw ōviy God sinomat put tutavoyat añ hinwiskahkañw Jesus aw tuptsiwni'yuñqey qa nañ'eknayani.

¹³ Noqw nu navotq hak ōñaqw inumi pañqawu: Um yan pēnani: Yahpiy haqahpiy

ima Tutuyqawhqat aw yankahkañw sóiwmaqam hahlayhpit epyani. Owi, kita i' Hikwsi Qahováriwtaqa. Puma panhtote' maqsoniy añqw nānasuñwnani. Noqw pumuy hintsakpiyamuy ahpiy aniwni pay pumuy amumumni.

The Harvest of the Earth

¹⁴ Noqw nu ōmawuy qōtsat aw yori. Noqw hak Sinot Tiyat antaqa ōmawuy ep tsokiwta, sikavalasivat añqw yukiwthput wihkat akw qötösomiwkañwo; nihqe tsaqanhpit a'nö qalay'taqat yawta.

¹⁵ Pu piw suhka hoñviaya God kīyat añqw yámakqe, ōmawuy ep tsokiwtaqat aw a'nö pañqawu: Um uhtsaqanhpiy akw tsahqani, nen höqni; ispi pay höqsatiq'ö. Pi tūwaqatsit ep natwani pās tukwsiwta.

¹⁶ Noqw i' hak ōmawuy ep tsokiwtaqa tsaqanhpiy akw tūwaqatsit ep natwanit tsahqa. Noqw tūwaqatsit ep natwani tsovalniwa.

¹⁷ Pu piw suhka hoñviaya ōveqatsit ep God kīyat añqw yámakqe, piw a'nö qalay'taqat tsaqanhpit yawta.

¹⁸ Pu suhka hoñviaya qōhit aw öqalat pasiwtaqa kwanwáhovaqtuqat enem tataqtsokpit añqw yama. Nihqe pam tsaqanhpi'taqat aw a'nö pañqawu: Um uhtsaqanhpiy a'nö qalay'taqat akw tsahqani. Nen um tūwaqatsit ep ovauyit pölöyat tsovalani. Pi övaat pās kwanw'iwta.

¹⁹ Pahsat pu hoñviaya tūwaqatsit aw tsaqanhpiy akw tsahqaqat panhtiçe, tūwaqatsit ep ovauyit tsovala; pu haqam qölöt qaan'ewakw yahsakoq God

itsívuyat tuawi'taqat aqw put maspa. Pep hapi óvat pālayat óviy mumtsiyañwu.

²⁰ Noqw pep óvat aqw wukukuykuya, wuhkok-itsokit ihpovee. Noqw pālaat úrwaniwhitiqe añqw nõñakqe, pas kawaymuy sipmoyiyamuy aw pah-savo pāti, pakwút-sikip sunat tutskwa-tuwanit pahsavoo.

15

The Angels with the Last Plagues

¹ Pu piw nu sukw hihta tuawi'taqat qaan'ewakw a'nõ hihtaniqat õmi tuwa. Tsáne'nihqam hoñvia'yat tsañe' kãnanvotpit yawyuñwa. Pam nuhtuñki, put atsve pu' God itsívuat yukiltini.

² Pu nu piw suhpan wuhkovatuphat panaptsat antaqat úwiñwuy enañ namiqwriwtaqat aw yori. Noqw hakim patuphat qalavaqe hõñi. Puma hapi it hihta pohko'ewakw áñwutota, pu put an yukihwhputa, pu tuvoylayata, pu túñwniyata, pu phtoylaniyata. Nihqe puma God añqw sivatonlenat mákiwyaqey yawyuñwa.

³ Nihqe puma God tumal'ayayat Moses tãwiyat tãtawlalwa, pu Mañat tãwiyata; nihqe pañqaqwa: Pas uhtutmala qaan'ewakw kãhinyuñwa, God Sus'õqaltutuyqawhqa. Pas um hapi qaatsat suan hihta hinma. Um hisatñahaqaw hñihtuy sinmuy amumi moñwi.

⁴ Puyaw hak haqam un qa kaptsi'tani, Tutuyqawhqa? Sen hak uhnatñwaniiy qa pas hihtalawni? Pi um hapi nãla qahováriwta. Sohsoy hihtu nanāpwat sinom ökiwkahkañw utpip nāwakintani.

Pu um sinmuy amuñem hin yuki'maqw pam sus-mataq'a, kitota.

⁵ It atsve pu' nu yorikq, pi mötsápki God pep ki'taqat tuawi'taqa òveqatsit ep'e. Noqw kihut ep yūpaq haqam pas Aantsawat aw hōtsílti.

⁶ Noqw tsáne'nihqam hoñvia'yat pañqw nōña, tsáne' kānanvotpit yankahkañwo; pas suhqōtsat tusaqtontsatsaqmōtsaput añqw yukiwyuñqat yuwsí'kahkañw, kwekwéwhpit sikavalasivat añqw yukiwyuñqat tawitsqay añ kwewyuñwa.

⁷ Noqw nālōqmuy hihtuy tayyuñqamuy amuñaqw suhka imuy tsáne'nihqamuy hoñvia'yatuy nánan'ik hihta huyta. Kurs pam kuyapkuyit sikavalasivat añqw yukiwhqat pumuy huyta. Put añqw aqwhaqami sutsep qátuhqat, God itsívuat opom'iwyuñwa.

⁸ Noqw haqam pas Aantsawat kihut ep kwītsiñw ohpo, God lolmat tālawñwayat, pu òqalayay añq'ō. Noqw soon kurs hak haqam pas Aantsawat kihut aw pákini, pas ason tsáne'nihqam hoñvia'yat tsáne'sikipwat kānanvotpit hintsatskaqey yukuyaniqat pahsavoo.

16

The Bowls of God's Wrath

¹ Noqw hak kihut pas Aantsawat añqw tsáne' hoñvia'yatuy amumi a'nō pañqawhq nu navota. Yupavé, uma tūwaqatsit aw God itsívuyat kuyapkuyiyuñqat wūtayani, kita.

² Noqw mohti'maqa nakwsuqe tūwaqatsit aw kuyapkuyiy wūta. Noqw pahsat pu hakim it hihta pohkot tuvoylayat akw pey'kahkañw, put

an himu yukiwhput aw nānawaknaqamuy amuhpa' uya nuhtsel'eway itséhee nōña.

³ Pu hoñviaya añknihqā pātuwaqatsit aqw kuyap-kuyiy wūta. Noqw pahsat pu pāhu hakiy mokput uñwáyat anhti. Noqw sohsoy hihtu tayyuñqam pātuwaqatsit añqe' soa.

⁴ Pu amuñknihqā hoñviaya hāhaqe' mūnat, pu pāhu nōñantaqat añ kuyapkuyiy wūtaqw pam úñwaniwhti.

⁵ Noqw nu navotq hoñviaya pāhut aw öqalay'taqa pañqawu: Um súanta Tutuyqawhqa, pu'nihqā, pu hísatnihqā, pu nātoniqa. Um yan yúkuhqe súanhti.

⁶ Puma pi uhsinomuy, pu uhlaya'aymuy uñwáyamuy munvanaya. Noqw um pumuy uñwat hikwna, ispi puma put hihkay'yunq'ö.

⁷ Pu nu piw sukw navotq pam kwanwáhovaqtuqat eñem tataqtsokpit añqw pañqawu: Pas antsa, God Sus'öqaltutuyqawhqa, pay um pas qaatsat sinmuy amuñem suan yuki'ma.

⁸ Pu i' nālöq epnihqā hoñviaya tāwat aw kuyap-kuyiy wūtaqe eñem pan yukuqw pam ūwiñwuy akw sinmuy taqtsoka.

⁹ Noqw sinom qaan'ewakw tōñit akw taqtotiqe, God iit kānanvotpit aw öqalat pasiwtaqat nānap hin sasviya. Nihqe puma tunatyay añqw qa lasyat, piw nāt God qa kaptsitota.

¹⁰ Noqw pu tsivot epnihqā hoñviaya it himu-vohkot moñw'atsvewayat aw kuyapkuyiy wūta. Noqw moñwtunatyayat añ qömseekma. Noqw sinom hihta akw a'nö tütuyhtotiqe lēñiy mötstota.

¹¹ Nihqe puma öveqatsit ep God nānap hin sasviya, amuhpa' uya a'nö tütuyhq öviy'o; nikañw

hihta hintsakpiy añqw qa lasya.

¹² Noqw navay epnihqa hoñviaya wukovayut Euphrates aqw kuyapkuyiy wuhtaqw, pāyu lāki. Noqw hōpaq momñwituy amuñem kurs pōhtiwa.

¹³ Noqw nu tuwaqw, pahyom tuyoy'eway hīhikwsim pāvaqwtuy amunyuñqam imuy moayamuy añqw nōña-it wukolölöqañwuy moayat añq'ö, pu it himuvohkot moayat añq'ö, pu i' hak God lavay'ayaatnihqey atsáy'taqat moayat añqw pīwu.

¹⁴ Ima hapi nukpanhikwsimu. Noqw puma hīhihta kātatayhpit hintsaktivayaqe, ahsupoq tūwaqatsit añ momñwituy amuhpa' nankwusage haqami tuwvōhtayaniqat öviy tsovalaya, Sus'öqalat God wukotalörnnyat aw pítuq'ö.

¹⁵ Meh, nu' hapi uyiñwut an pítuni, (kita Tutuyqawhqa). Yuwsi'kañw pās tunatyawmaqa hahlaypit epni. Taq ka pam qayuwsi'kañw waynumqw, sinom put aw yórikyaqw, put eñem haman'ewayni.

¹⁶ Noqw hīhikwsim haqami Hebrew-sinmuy amuhkwa Armageddon yan mātsiwhqat aw momñwituy tsovalaya.

¹⁷ Pahsat pu tsañe' epnihqa hoñviaya sūmawuy aw kuyapkuyiy wūta. Noqw öveqatsit ep kihut pas Aantsawat ep moñw'atsvewat añqw hakiy a'nö tōnaat hiñqawhqe pañqawu: Yukilti hapi, kita.

¹⁸ Noqw pahsat mowawatota; pu umhta; pu talwipta; noqw tūwaqatsi a'nö tayayayku, pas hisatñahaqaw sinom tūwaqatsit añ yesq pañqaw qa hisat pan hiniwhtiqtat pan'i. Pi pas qaan'ewakw tutskwa tayayayku.

¹⁹ Noqw qaan'ewakw kitsóki pāyivo tsihtsikti.

Noqw añqe' hīhihtuy sinmuy wuhkokitsokiam sapumhti. Noqw God wuhkokitsokit Babylon u'nage, qaan'ewakw itsívuy wine kūyiwtaqat antaqat put hikwna.

²⁰ Noqw sohsovik pāñaqw tutskwa kūyyuñqa kurs haqamiya; pu tuhtukwi pīwu.

²¹ Noqw qaan'ewakw yañsayo lemowa sinmuy amumi òñaqw lōhö; sohsoy nanāp tsivot-sikip sunat pututuwanit pan puptu. Noqw sinom God nānap hin sasviya, lemowat kānavotpit ep'e, pas kānavotpi qaan'ewakw nuhtsel'ewayniqw òviy'o.

17

The Great Prostitute

¹ Noqw ima tsāne'nihqam hoñvia'yat ura kuyapi'yuñqw, pumuy amuñaqw suhka inuminihqe inumi pañqawu: Um inumum pewni. Noqw God it qaan'ewakw kitsókit tokoy huhyaqat antaqat enem hin yúkuniqat nu ūmi mahtaknani. Pam kitsóki hāhaqe' pāvahut añ qātsi.

² Put hapi amum ima tūwaqatsit añ momñwit nākwañway'ya. Noqw tūwaqatsit añ yesqam soñawnen hōnaqtoti, put amum nākwañway'yaqee.

³ Noqw nuy Qahováriwtaqat Hikwsit akw tuyqawiwtaqw, hoñviaya haqami gayēwiwhpumi nuy wīki. Noqw nu hakiy wuhtit hihta pālañwput pohkot epeq tsokiwtaqat tuwa. Noqw himuvohko pas qalomānanatñwanit akw pēvey'kañw, tsañe' qötöy'kañw pakwt ālay'ta.

⁴ Noqw wuhti palasakwawsat-nikañw pu pas pālañwput yuwsī'kañw, pu sikavalasivat, pu a'nō hihkay'yuñqat o'wat-nikañw, pu pearl enañ yuwsī'ta; noqw kuyapit sikavalasivat añqw

yukiwhput put tuyoy'ewakw qahopqatsiyat añqw kūyiwtaqat yawta.

⁵ Noqw qalpeq tuñwni pey'ta. Noqw yan hapi pey'ta: I' HAPI BABYLON PAS PAVANNIHQA, TOKOY HUHAYAYAQAMUY YUAMU, PU TUWAQAT-SIT EP HIHTA TUYOY'EWAKWNIHQAT ANIWNAAQA. Noqw kurs hak put tuñwniyat mātsi'tani.

⁶ Noqw nu it wuhtit aw tātayhq, pam God sinomuyatuy uñwáyamuy akw hōnaq'iwta, pu Jesus enem so'qamuy uñwáyamuy akw'a. Noqw nu aw yórikqe pas pavan aw wūwanta.

⁷ Noqw hoñviaya inumi pañqawu: Ya um hi-noqw pas kātayta? Nu wuhtit hihta tuawi'taqat uñ āawnani, pu i' himuvohko tsañe' qōtoy'kañw, pakwt ālay'taqat put ikwiwtaqat pīwu.

⁸ It pohkot um aw yorikq, pam pay as qatut mōki. Nīkañw pam koysöt qa toñtaqat añqw wupni. Nen pahsat pu haqami hovalniwniqat aqw pákini. Noqw tūwaqatsit ep yesqam qatsit qaso'taqat qa pasiwyuñqam pohkot aw kātayyuñwni, hakim tuñwniam tūwaqatsit yayhniwhqat pañqaqw Mañat qatsítutueniyat ep qa pey'yuñqam, púmaa. Pi i' pohko ura as qatut, haqamii; nīkañw nāt piw qátuni.

⁹ Noqw ōviy hak suan wuwni'taqat it aw wūwamantani. I' tsañe' qōqtō hapi tsañe' tsotsmo. Noqw wuhti pumuy epeq tsokiwta.

¹⁰ Puma piw tsañe'nihqamuy momñwituy tu-awi'yuñwa; tsívotnihqam pay súlawhti; noqw suhka pu' qatu; pu suhka pay nātoni. Noqw ason pam pite' pay hihsavoni.

¹¹ Noqw i' himovohko, as úranikañw, pay pu' qa

háqamnihqa, pam hapi nanalt épeqnihqani. Nihqe pam imuy tsáne'nihqamuy amuñaqw suhkani; nihqe pam haqami hovalniwniqat aqwni.

¹² Noqw pu pakwt ālat um aw yorikq, ima hapi pakwt momñwituy tuawi'yunwa. Nikañw pay puma moñwtunatyay nāt qa makiwya. Puma pay hihsavo it himuvohkot amum moñw'iwyunwniqat pan amuñem yukiwa.

¹³ Noqw puma sun wuwni'yunwe' it hihta pohkot öqalay, pu moñwqeqniy maqayani.

¹⁴ Noqw ima hapi Mañat aw kihpokyani. Noqw pay pam pumuy áñwutani. Pi pam hapi nuhtumi tutuyqawyaqamuy amumi Tutuyqawhqa, pu momñwituy amumi Moñw'iwta. Noqw ima put ámumyaqam hapi wánwayniwyaqamu, namorsti-wyaqamu, nihqe pas ántsai'wisqamu.

¹⁵ Pu hoñviaya inumi pañqawu: Pu it pāhut um aw tātayhq, ura tokoy huhyaqa wuhti put añqw qatuqw, pam hapi hīhihtuy sinmuy tuawi'ta, kaysiwhqamuyu, nanāpwatuy hihtuy sínmuuyu, pu nānapwat lavaymakiway'yunqamuyu.

¹⁶ Pu it pakwt ālat um aw yorikq, puma it wuhtit tokoy huhyaqat aw pas qa suhtaq'ewyani; nen put kīqōtotat, yuwsiyat put añqw poswayat, tokoyat soswani; nen qōhit akw put taqtsokyani.

¹⁷ Pi God pumuy pan unañwtoynaqw puma put tunatyayat aw antsanye', sun'unañway'kahkañw, it hihta pohkot aw moñwtunatyay noayani, haqami God lavaiyat añ ahsupoq anhtiniqat aw pahsavoo.

¹⁸ Pu it wuhtit um aw yorikq, pam hapi qaan'ewakw wuhkokitsókit tuawi'ta, tūwaqatsit añ momñwituy amumi tuyqawi'taqata.

18

The Fall of Babylon

¹Yantaqat atsve pu'nu yorikq, pi suhka hoñviaya òveqatsit añqw hawto, a'nö òqalat pasiwkañwo. Noqw tūwaqatsit añ suyan tālawva, tālañwayat akw'a.

²Noqw pam a'nö tönay añqe' tsa'timage pañqawu: Babylon pas pávannihqa sahpu; Babylon-kitsóki sahpu. Noqw nukpanhihikwsim pep ki'vayani, pu sohsoyam hihtu tuyoy'e'way hīhikwsimu, pu sohsoyam hihtu i'tseheet, pu tuyoy'e'wayom masay'yuñqam pīwu.

³Pi sopkawtaqam sinom put amum qahopihintsatskaqe soñawnen wine akw hōnaqtoti. Noqw tūwaqatsit añ momñwit put amum nākwañway'ya. Pu tūwaqatsit ep huhyayaqam put kwañwáewhqatsiyat atsviy kāhaktoti.

⁴Pu nu piw hakiy òñaqw tönayat navotq pañqawu: Uma put añqw nõñakni, isinomu; nen uma qaanhtipuyat ep qa ámum hintsatskani. Taq ka uma piw put amum hīhihta añ kānanvotyani.

⁵Taq put qaanhtipuat òveqatsit aw pitu. Noqw God put nukpanayat aw pónakna.

⁶Pam umuy hintsanhq, pan uma tuwat put hintsanyani; pu hin hinhtiqat uma navitañw'iwtaqat tuwat yukunayani. Pu pam umuñem kuyapit aqw ohpoknaqw, uma eñem put navitañwtotani.

⁷Ura as pam nāhihtay'taqe kwañwáqtu. Noqw òviy uma okiwsasne' qahahlayhtapnayani. Himu pam unañwpeq pañqawu: Pi nu moñwi; nu qa koñnalavu. Nihqe soon nu hihta qahahlayhpit aw yórikni.

8 Paniq̄w ōviy sūkw tāwat ep hīhimu kānavotpit put aw pītuni-tūya, qahahlayhpi, pu tsóñawu. Noq̄w pam qōhit akw pās tsohtso'ni. Pi Tutuyq̄awhqa God put hin yukunaniqa a'nō öqala.

9 Noq̄w tūwaqatsit añ momñwit put amum nākwañway'yaqam, pu amum hihta nasani'yunqam put ep is óhilalwani, tsaykitani, put uwiwitaq̄w kwĩtsiñwyat aw taykahkañwo.

10 Pas okiwhintaq̄w tsātsawnaniqe, yāvaq̄w hoñkahkañw pañqaqwani: Is ohi, is ohi, qaan'ewakw wuhkokitsoki Babylon! Um sūs tāwat añqe' qōniltiqat ep pay kīqōti.

11 Pu tūwaqatsit ep huhyayaqam put ep tsaykitani, pu qahahlayyani, pāpu qa hak pumuy huhyanpiyamuy túniq̄w ōviy'o.

12 Puma iit hihta huhyaya: Sikavalasivata, qōtsásivata, o'wat a'nō hihkay'yunqata, pu pearls, pu tusaqtontsatsakwmötsaput suphiñputa, pu palasakwat tsatsákwmötsaputa, pu wishöptsatsakwmötsaputa, pu palatsatsakwmötsaputa, pu sohsok hihta kwanwáhovaqtuqat kokhota, pu sohsok hihta ivoryt añqw yukiwyunqata, pu sohsok hihta a'nō hihkay'yunqat kohot añqw yukiwyunqata, pu sikasivata, pu pay sivata, pu marble owat añq'ö,

13 Pu cinnamon, pu hihta hovaqtuyaqata, pu hihta akw nalwitotaqata, pu himu kwanwáhovaqtuqat tataqtsokiwhqata, pu wine, pu wihkuyita, pu a'nō pinput ñumnita, pu söhövosita, pu wāwakastuyu, kanelmuyu, pu kawaymuyu, pu karētamuyu, pu tütuwiktuyu, pu sinmuy qatsíyamuyu.

14 Ura as um sohsok iit hihta ep nāhahlaynañwu. Noqw meh, pam sohsoy tūwaya. Noqw sohsoy himu nukñwa, pu lolma ūñaqw ahpiyya. Noqw soon um pāpu pūvut pantaqat tūwani.

15 Noqw iit huhyayaqam put wuhtit atsviy kāhaktotiqam, put okiwhintaqw, mamqasyaqe yāvahaqawq hoñkahkañw, tsaykikahkañw a'nō hiñqawqat,

16 Pañqawqani: Is ohi, is ohi, um qaan'ewakw wuhkokitsoki! Ura as um suphiñput tusaq-tontsatsakwmōtsaput, pu palasakwawsat, pu pas pālañwput yuwsitañwu, pu sikavalasivat, pu a'nō hihkay'yunqat o'wat-nikañw pu pearl enañ ura as yuwsita.

17 Noqw sūs tāwat añqe' qöniltiqat ep i' kahahkimu qaan'ewakw sūlawhti. Noqw sohsoyam pākihut añqe' momñwit, pu pākihut akw yaktañwuqam, pu pākihut tumalay'yunqam, pu hihsa'nihqam pāvaqe nānahoy huhyayaqam yāvaqw hoñni.

18 Nihqe put uwiwitaqw kwitsiñwyat tutwaqe sáakmaqe pañqawq: Ya haqam wuhkokitsoki it qaan'ewakw wuhkokitsokit anta?

19 Nihqe puma qötömi qöat tsálakinkahkañw, sáakiwtaqe tsaykikahkañw a'nō hiñqawqat pañqawq: Is ohi, is ohi, wuhkokitsoki! Pas as pam qaan'ewakw hihta hihkay'taqat hintsakq, ōviy sohsoyam pāvaqe pākihut akw hintsatskaqam put atsviy kāhak'iwwisa. Noqw sūs tāwat añqe' qöniltiqat ep pam kīqöti, yan lavayhtoti.

20 Oviy uma hahlayhtotini, ōveqatsit ep yesqamu, God sínomatu, piw put lavay'aymatu;

pi God umuñem put aw nāoya.

²¹ Noqw hoñviaya a'nō hoñvi owat wukomatat antaqat kwusut, pātuwaqatsit aqw put tūva pañqawkañwo: Yan hapi qaan'ewakw wuhkokitsoki Babylon tūviwni; nen pas qa nātuwiwni.

²² Noqw sivatonlenat añ lēlenyaqamuy tōkiam soon pāpu uhsonve nanaptiwni, um Babylon-kitsóki; pu tātawlalwaqamuy tōnaam soon nanaptiwni, pu muriñput lēnat añ lēlanyaqamuyu, pu sivatötöqpit añ lēlenyaqamuyu. Piw soon hak tumaltuwi'taqa pay nāp hihta tuwi'taqa pāpu uhsonve nātuwiwni. Piw soon pāpu uhsonve hisat haqam nūmantotani.

²³ Piw wihqōhi soon pāpu hisat qōhi'yuñwni. Pu möönañwuy, pu mö'wit tōnaam soon pāpu uhsonve nanaptiwni. Pi um powaqat an sopkawtaqamuy sinmuy tuhisat akw ūnatoynaqw, uñaqw huhyayaqam tūwaqatsit ep pas pavansinomniwhtoti.

²⁴ Noqw put ep God lavay'aymuyatuy uñwáam nātuwiwa, pu God sínomuyatuy uñwáamu, pu sohsokmuy tūwaqatsit ep hakimuy qōqyaqamuy uñwáamu.

19

¹ Yantaqat atsve pu' nu navotq, hakim kaysiwhqam ōveqatsit añ a'nō hiñqaqwaqe pañqaqwa: Alleluia! Kwakwhay God Itahtutuyqawhqa! Um hapi itamuy ayo oya. Um hapi pas hímuu, ōviy itam uñ kaptsi'lalwa. Um-sa nāla ōqalay'ta.

² Um hapi qaatsay'makañw nuhtuñem suan hin yúkuñwu. Pi um wuhtit tokoy huhyaqat qaan'ewakw hinhtiqat enem hin yuku, it wuhti tuskapqatsiy akw tūwaqatsit ep sinmuy qalomáhintsanhqat éñemi; nihqe uhtumal'aymuy ep put aw nāoya.

³ Pu piw puma pañqaqwa: Alleluia! Noqw put kwĩtsiñw'at sūs ōmiq wunuptu.

⁴ Noqw ima sunat nālōq sihkay'taqam wūwuyom, nālōqmuy hihtuy tayyuñqamuy amumum tutskwami munumhtotiqe, God moñw'atsvewat ep qátuhqat pas hihtatotaqe pañqaqwa: Pas antsa, Alleluia!

The Wedding Feast of the Lamb

⁵ Noqw moñw'atsvewat añqw hakiy tōnaat pañqawu: Uma God Itahtutuyqawhqay tayawnayani, uma sohsoyam tumal'aymatu, pu uma put kaptsi'yunqamu, añ sōqavuñwsinomu, pu pavansinomu.

⁶ Noqw nu navotq pas hakimuy qaan'ewakw hintaqamuy tōnaam tōtōqa, haqe' pāhu sōykitotaqat pan'i, pu pavan a'nō úmukqat pan'i, noqw pañqaqwa: Alleluia! Pi God Sus'ōqaltutuyqawhqa hapi moñw'iwta.

⁷ Itam hahlayhtotini. Owi, itam pas hinhaqam hahlayyani; nen pas kaptsitotani. Tsañaw pi Mañat nōmataniqat aw pitu. Noqw nōmaatniqa pās moñwvasiwta.

⁸ Nihqe pam tusaqtontsatsakwmōtsaput suphiñput kwañw'ewakw suhqōtsat yuwsitaniqat

pan put eñem yukiwa; pi tusaqtontsat-sakwmötsapu suphiñpu God sinomuyatuy súantsakpiyamuy tuawi'ta.

⁹Noqw hoñviaya inumi pañqawu: Um yan pēnani: Pas hapi Maña nōmataq w put ep nōviwhqat aw tūtsamiwyaqam hahlayhpit epyani. Pu pam inumi pañqawu: I' hapi God lavayiatnihqe pas antsa.

¹⁰Noqw nu kukmiq nātuvat, as put pas hih-tataniq w, pam inumi pañqawu: Soh, pay um qa panhtini. Pay nu umún God eñem tumalay'ta, pu uhtupkomuy Jesus tuawi'yuñqamuy amun'i. Um God pas hihtalawni. Pi Jesus tuawi'yuñqam God lavay'aymuyatuy amún God Hikwsiyat akw tuyqawiwyuñwa.

The Rider on the White Horse

¹¹Noqw ōmi hötsíltiq w, nu qōtsákawayot aw yori. Noqw aq w tsokiwmaqa Pas Antsay'maqa Pas Qaatsay'maqa yan mātsiwa. Nihqe pam suan hihta añ wūwañwu, piw suan kihpokñwu.

¹²Noqw pōsiat ūwiñwuy anta; noqw qōtōyat añqe' wūhaq wihka kwapya. Noqw pam tuñwniy akw tuvoylaiwtaq w, qa hak put tuwi'ta, pas pam-saa.

¹³Noqw pam usimnit unwat akw mórokput yuwsí'ta. Nihqe pam God Lavayiata yan mātsiwa.

¹⁴Noqw tuwvōh'aymat qōtsákawaymuy añ tsokiwkahkañw ōñaq w put añkya tusaqtontsatsak-wmötsaput suphiñput kwanw'ewakw suhqōtsat yuwsí'kahkañwo.

¹⁵Noqw moañaq w sipwuvahpi a'nō qalay'taqa yayma. Noqw put akw pam hīhihtuy nanāpwatuy sinoiwtaqamuy wuvahtani. Nen pam pumuy sivamoñwkohot akw amumi moñw'iwatani. Pi

pam hapi Sus'öqalat God nuhtsel'ewakw itsívuyat sinmuy amuñem na'sastani, hak haqam övat mumtse', pälayat na'sastañwuyat pan'i.

16 Noqw pam usimniy añ-nikañw pu qahsiy añ tuñwniy pēni'taqw yan pey'ta: MOMÑWITUY AMUMI MOÑW'IWTAQA, PU TUTUYQAWHQAMUY AMUMI PAS TUTUYQAWHQAMUY.

17 Noqw nu sukw hoñviayat tuwaqw, tāvit ep wunu. Nihqe pam a'nö tönay añqe' tsahtsa'lawhqe, öva sohsokmuy masay'yuañqamuy pūyawnumyaqamuy amumi pañqawu: Uma pew tsovawmaq, God umuñem wukonovat na'sasta.

18 Noqw uma añ pas momñwituy tokoyamuy nōñösani, pu solāwamuy amumi momñwituy tokoyamuyu, pu añ a'nö ö'qaltuy tokoyamuyu, pu kawaymuy tokoyamuyu, añ qa tūtuwiktuyu, pu tūtuwiktuyu, añ söqavuñwsinmuyu, pu pas pávansinmuyu.

19 Noqw nu yorikqw, i' himuvohko-niqw, pu tūwaqatsit añ pas momñwit-niqw, pu tuwvöh'aymat sūmi tsovalti. Nihqe puma qötsákawayot epeq tsokiwtaqat, tuwvöh'aymuyatuy enañ amumi kihpokya.

20 Noqw i' himuvohko ñuiwa, pu God lavay'ayaatnihqey atsáy'taqa pīwu. Ūra pam it himuvohkot atpip kātatayhpit tumalay'taqe, hakimuy put tuvoylayat akw tuvoylaiwuyuañqamuy ūnatoya piw put an hihta yukiwhput aw nānawaknaqamuyu. Puma nāto taykañw, qōhit patuphaiwtaqat tövu'wat akw uwiwitaqat aqw tūviwa.

21 Noqw ahpiy akwsinwyaqam kawāyot

epeq tsokiwtaqat sipwuvahpit put moañaqw yaymaqat akw súlawhti. Noqw masay'yuñqam tokoyamuy nānasna.

20

The Thousand Years

¹ Pahsat pu nu sukw hoñviayat aw yori. Pam oñaqw hawhqe, koysöt qatoñtaqat aqw hõtahpit, pu wupasivanamiqlölöt yawta.

² Nihqe pam wukolölöqañwuy, pay hisat qátuhqat tsūat, Nukpana, pu Satan yan piw mātsiwhqat nūahqe, sūp sōmorit yahsañwuy pahsavo put soma;

³ Nit koysöt qatoñtaqat aqw put tūvat aqw uhta, nit pu ep tuvoylata. Noqw öviy kurs hin pam pāpu sinmuy ūnatotoynani, sūp sōmorit yahsañwuy añ kuyvaniqey aw pahsavoo. Nit ason put atsve pam hihsavo mātaviwni.

⁴ Noqw nu moñw'aatsvewat aw yori. Noqw hakim añ yēse. Puma hapi nuhtumi moñw'iwyuñwniqat pan pumuy amuñem yukiwa. Pu hakim God lavaiyat yuaatotakahkañw Jesus tuawi'yuñqey ep qöyaniwyaqamuy nu amumi yori. Puma hapi himuvohkot aw qa naokiwlalwa, pu put an hihta yukiwhput qa aw nānawakna; pu qalpeq, pu may ep put tuvoylayat qa akw tuvoylatoti. Puma mokiwuy añqw ahoy tātayyaqe, sūp sōmorit yahsañwuy añ Christ amum moñw'iwyuñwa.

⁵⁻⁶ Ima hapi mohti ahoy yesva. Pas i' hak mohti ahoy yesvaniqamuy amumum ahoy tātayhqa hahlayhpit epni. Pi mokiwu qa lōs put aw öqalay'tani. Pi mohti ahoy yesvaniqam hapi God

awwat-nikañw pu Christ awwat wimmomñwitni; nen sūp sōmorit yahsañwuy añ put amum moñw'iwyuñwni. Noqw pay ahpiy mímawat so'pum pay ason pas sūp sōmorit yahsañwuy súlawhtiniqat pahsavo pay hāk qa yesvani.

The Defeat of Satan

⁷ Pu ason sūp sōmorit yahsañwu súlawhtiqw, pepeq pu' Satan sivikiñaq w mātaviwe',

⁸ Tūwaqatsit ep nalōnan'ivaq w sinmuy yesqamuy ūnatoy nani, it Gog añqw sinmuy, pu Magog añqw sinmuy; nen pumuy sūmi tsovalaq w, puma God aw nāqōytani. Noqw puma pātuwaqatsit qalavaqe tūwat añ qaan'ewak w hintani.

⁹ Pu puma tutskwat añ ahsupoq kúrukme', God sinomuyatuy haqam hāk yesqat pónokyani, pu God kitsókiyat put aw unañwayat pīwu. Noqw ōviy pam ōñaq w ūwiñwuy tūve', pumuy taqtsokni.

¹⁰ Pahsat pu Nukpana pumuy ūnatoy naniqa ūwiñwuy patuphat antaqat tōvu'wat akw uwiwitaqat aq w tūviwni, ura i' himuvohko-niq w, pu God lavay'ayaatnihqey atsay'taqa pañsoq tūviwhqat pañsoq'a. Noqw puma sutsép-sa pepeq kānavoti'yuñwni, talōnvaqat añ'a, pu mimhikpuvaa.

The Final Judgment

¹¹ Pahsat pu nu qaan'ewak w qōtsat moñw'atsvewat aw yori, pu hakiy put ep tsokiwtaqata. Noqw put pitsánwayat apyeve tūwaqatsi, pu tokpela haqami hiniwhitiqe qa nātuwiwa.

¹² Noqw nu yorikq pi ima so'pum añ sōqavuñwsinom, pu pavansinom God atpip hōñi.

Noq̄w tutuveni purumhtoti. Noq̄w pu piw suhka tutuveni puru. Pamwa qatsítutuveni yan túñwantiwa. Noq̄w ima so'pum it wūhak tutuvenit añ hin pey'yuñqat put ahpiy hin yukuniwya, hinhaqam hintsatskaqey pan'i.

¹³ Pu pātuwaqatsi put añqe' so'pumuy mātavi; pu mokiwu maskit amum pepeq so'pumuy mātavi. Noq̄w puma sohsoyam nanāp hin hintsatskaqey ahpiy yukuniwya.

¹⁴ Noq̄w mokiwuniq̄w pu maski, puma ūwiñwuy patuphat antaqat aq̄w tūwiwa. Pam hapi lōs mokiwu.

¹⁵ Pu hakiy tuñwniat qatsítutuvenit ep qa pey'taq̄w, pam ūwiñwuy patuphat antaqat aq̄w tūwiñwu.

21

The New Heaven and the New Earth

¹ Noq̄w nu puhutokpelat aw yori, pu puhutuwaqatsit aw'i, i' mohtiwa tokpela, pu mohtiwa tūwaqatsit haqami tūwayaq̄w ōviy'o. Noq̄w pātuwaqatsit pāpu qa háqamo.

² Noq̄w nu' John, wuhkokitsokit pas pavan hímuniñqe qahováriwtaqat ōñaq̄w God añq̄w hawtoq̄w aw tātayi. Noq̄w pam Jerusalem Pūhuniñqa yan mātsiwa. Pam mōmō'wiqa puwsuñwayniqat aw hin yuwsit'añwuqat pan sóniwa.

³ Noq̄w hakiy a'nō tōnaat ōñaq̄w pañqawhq̄w nu navota; noq̄w yan lavayhti: Meh, God kīat sinmuy amumum yanta; noq̄w pam pumuy amumum qátuni; noq̄w puma put sinomatni; noq̄w God pas nāp pumuy amumum yantani; nen pumuy Tutuyqawhqaamni.

4 Pu God pumuy posvalayamuy sohsok ayo hōnani. Pu mokiwu pāpu qa háqamni; pu qa-hahlayhpi, pu pahki sūlawhtini; piw soon haqam pāpu himu tūyani, pi hisatqatsi pay tūwayaq’ō.

5 Noqw i’ moñw’atsvewat epeq tsokiwtaqa pañqawu: Meh, nu hapi sohsok hihta pūhulawu. Noqw pam inumi pañqawu: Um it pēnani, i’ lavayi pas antsa, pas qa paysoq’a.

6 Noqw pam inumi pañqawu: Yukilti hapi! Nu hapi Alpha pu Omega. Nu hapi sohsok hihta yayhnaqa, pu sohsok hihta aw pās yúkuniqa. Nu pāhut nōñañataqat hakiy taytoynañwuqat pānaqmokiwtaqat paysoq máqani.

7 Añ kuytaqa hapi sohsok hihta makiwni; noqw nu put Tutuyqawhqaatni; noqw pam ítini.

8 Pu ima añ tūmamqasyaqam, pu qatuptsiwni’yunqam, pu tuyoy’ewakw hinyunqam, pu tuqwyantotaqam, pu qahopíyesqam, pu tuhisay akw hintsatskaqam, pu nāp yukiwhput aw nāwakintotaqam, pu sohsoyam a’tsat, it qōhit patuphat antaqat tövu’wat akw uwiwitaqat pañsoq nuhtumyani. I’ hapi lōs mokiwu.

The New Jerusalem

9 Pahsat pu ima tsañe’ hoñvia’yat ura nuhtuñk tsañe’sikip kānavotpit kuyapkuyi’yunqamuy amuñaq wuhka inuminihqe inumi pañqawu: Kurs um pewni. Noqw nu it mö’wit Mañat nōmayat ūmi mahtaknani.

10 Pahsat pu nu Qahováriwtaqat Hikwsit akw tuyqawiwtaw, pam haqami qaan’ewakw wupatukwit aqw nuy wīki. Nihqe pepeq pam qaan’ewakw wuhkokitsokit pas pavan hímunihqe

qahováriwtaqat Jerusalem yan mātsiwhqat inumi mahtakna. Pam ōñaqw God añqw hawto

11 God lolmat tālawñwayat tālawñway'kañwo. Noqw tālawñwaat hihta owat pas a'nō hihkay'taqat an talqaqsala, it jasper-owat an'i; hihta suyantalqat an suyan tāla.

12 Noqw kitsóki qaan'ewakw wupatuhpelat akw nōyakiwta. Noqw tuhpelat añ pakwt lōq sihkay'tasikip hōtsíwa. Noqw hōtsíwat añqe' pakwt lōq sihkay'taqam hoñvia'yat hōñi. Noqw put añ natñwani pey'yuñwa. Nihqe pañ Israel tímuyatuy pakwt lōq sihkay'taqamuy tuñwniam pey'yuñwa.

13 Hopkaqe payhk hōtsíwa, pu kwiniñaqe piw payhk hōtsíwa, pu tātöqe payhk hōtsíwa, pu tēveñeque payhk hōtsíwa.

14 Noqw wuhkokitsokit aw nōyakiwtaqa tuhkwa pakwt lōq sihkay'taqat qaqatspi'ta. Noqw pumuy añ it Mañat ayamuyatuy pakwt lōq sihkay'taqamuy tuñwniam pey'yuñwa.

15 Noqw i' hak inumi yuaataqa sikavalasivat tuwanpít yawta, akw wuhkokitsokit tuwantaniqee, pu höhtsiwayata, pu tuhpelat put nōyakni'taqata.

16 Noqw kitsóki sutsñakiwta, wuhpalwat-nikañw pu puhtsilwat pay súnanta. Noqw pam hopaqat tuwanpiy akw put tuwanta; noqw kurs pam sūp nāsamiq sihkay'tasikip sōmorit pahsa'haqam tut-skwatuwanit tuwanta. Wuhpalwat-nikañw pu puhtsilwat-nikañw pu ōmiqwat pay sunyuñwa.

17 Pu pam tuhpelat kitsókit aw nōyakni'taqat tuwantaqw, kurs pam pakwut-sikip sunat pakwt navay sihkay'taqat (216) kuktuwanit pahsavo tuh-

pela. (Honviaya sinmuy tuwaniyamuy akw put tuwanta.)

¹⁸ Noqw tuhpela jasper-owat añqw yukiwta; noqw kitsóki it sikavalasivat pas kwanw'ewakw añqw yukiwta, pas panaptsat an suyan tālat añq'ö.

¹⁹ Noqw kitsókit tuhkwayat qaqatspiat sohsok hinyuñqat o'wat a'nö hihkay'yuñqat akw lomasniwa. I' mohti'maqa jasper-owat añqw yukiwta, añkniha sapphire-owat añq'ö, pu amuñkniha chalcedony-owat añq'ö, noqw pu nālōq epniha emerald-owat añq'ö,

²⁰ Noqw tsivot epniha sardonyx-owat añq'ö, pu navay epniha sardius-owat añq'ö, noqw tsañe' epniha chrysolite-owat añq'ö, noqw nanalt epniha beryl-owat añq'ö, noqw pēve' epniha topaz-owat añq'ö, noqw pakwt epniha chrysoprasus-owat añq'ö, noqw peveest epniha jacinth-owat añq'ö, noqw ōsat epniha amethyst-owat añq'ö.

²¹ Noqw pakwt lōq sihkay'tasikip utspi piw pakwt lōq sihkay'taqat hihta pearl añqw yukiwuñwa. Nanāp utspi sūkw pearl añqw yukiwtañwu. Noqw kitsókit ep kitpik pas sikavalasivat kwanw'ewakw añqw yukiwta, pas pay suyan talqat panaptsat panyuñwa.

²² Noqw nu ep qa haqam God eñem nāwakinkit tuwa, pi sinom God Sus'ōqaltutuyqawhqat, pu it Mañat, pumuy amutpip nāwakintotaqw ōviy'o.

²³ Pu kitsóki pay tāwat qa hakni'ta, piw mūyawuyu, aw talni'taniqata. Pi God lolmat tālawñwaat aw talni'ta, pu i' Maña pep put aw tāla.

²⁴ Noqw ima nanāpwat hihtu ayo nōñakqam

put talniyat añ hinwisni. Pu tūwaqatsit añ pas momñwit piw kähakiwuy, pu hihta hihkay'taqat pañso ñoyyani.

²⁵ Pu pep hōtsíwa tälö pas qa uhtsiltimantani. Noqw tōkila pep súlawni.

²⁶ Noqw hīhihtu nanāpwat sinom kähakiwuy pu hihta hihkay'taqat pañso ñoyyani.

²⁷ Pu pas soon himu hihta itséhe'tañwuqa pañso pákini, pu piw hihta tuyoy'ewakw tumalay'taqa, pu atsátañwuqa. Pay pas ima Mañat qatsítutuvényat añ túnwniam pey'yuñqam-sa hapi pañso yuñni.

22

¹ Pu hoñviaya kwañw'ewakw mūnat hakiy tay-toynañwuqat inumi mahtaknaqw, pas ruhpit an suyan talni'ta. Pam God-nikañw pu Mañat, pumuy moñw'atsvewayat añqw mūna,

² Wuhkokitsokit ep kitpik nahsavaqee. Noqw mūnat nan'ivaq sipaltsoki akw yēsiwhqa wunu, nihqe pakwt lōq sihkay'ta-sikip alönöt sipalay'vañwu; noqw añsakis mūyawuy ep himuy'vañwu. Noqw hīhihtu nanāpwat sinom put nahpiyat akw powaiwwisa.

³ Noqw God hihta aw qa suhtaq'ewniqw, pam pep súlawni, ispi God-nikañw pu Mañat, pumuy moñw'atsvewaam ep wúnuniq'ö. Noqw God tumal'aymat put tayawintotani.

⁴ Pu puma put pitsánwayat aw yorstotani. Noqw put tuñwniat pumuy qalkaqa pey'yuñwni.

⁵ Pu pep qa mihikmantani; piw puma wihqōhit pāpu kurs hintsatskani, piw tawat añqw tälata, pi Tutuyqawhqa God pumuy amumi talni'taniqw

ōviy'o. Noqw puma aqwhaqami sutsép-sa moñw'iwyuñwni.

The Coming of Jesus

⁶ Noqw pam inumi pañqawu: I' hapi yan lavayi pas qa paysoq'a, pas antsa. Noqw i' Tutuyqawhqa God imuy pas hihtuy lavay'aymuy amuhpa' yuaataqa tumal'aymuy amumi hoñviayay hōna, pam soon pas hisat himu hintaniqat pumuy āawnaniqata.

⁷ Meh, nu hapi qa sōwunit pítuni, (kita Tutuyqawhqa). Noqw i' hapi hak it nāto hin hintaniqat lavayit it tutuvenit ep pey'taqat aw tuqayvahsi'maqa hahlayhpit epni.

⁸ Nu John hapi iit aw yori; nihqe nu put navota. Nihqe nu navotkañw yórikqe, pahsat pu nu it hoñviayat inumi iit mahtaknaqat kukmiq nātuva, put pas hihtataniqee.

⁹ Noqw pam pahsat inumi pañqawu: Soh, um qa panhtini. Pay nu uhtumalsuñwa, pu uhpavamuy lavay'a'yatuy suñwáamu, pu it tutuvenit añ lavayit pey'taqat aw tuqayvahsi'yuñqamuy suñwáamu. Um God hapi pas hihtatani.

¹⁰ Pu pam inumi pañqawu: Um it tutuvenit añ himu nātoniqat pey'taqat qa tupki'tani; taq pay aw pítsiwtá.

¹¹ Pay pi qasuan hintaqa qasuan hintani; pu i' hak itséhee itséheeni; pu i' hak súantaqa súantani; pu i' hak qahováriwhpu qahováriwtani.

¹² Noqw meh, nu hapi qa sōwunit pítuni (kita Tutuyqawhqa). Noqw nu hapi hihta ahsatit yankañw pítuni; nen sohsokmuy sinmuy añ nanāp tumaltipuyamuy an amumi ahoytani.

13 Nu hapi Alpha, pu Omega. Nu hapi sohsok hihta yayhnaqa pu sohsok hihta aw pās yúkuhqa; mohti'maqa, pu nuhtuñkniqa.

14 Ima hakim hapi tutavoyat añ hinwisqam pas hahlayhpit epyani. Puma himutskit akw yēsiwhqat añqw nōñösaniqey makiway'yuñwni, pu kitsókit aw hötsíwhpa' yuñniqeyu.

15 Pi popkotuy amunyuñqam pay ihke'ya, pu tuhisay akw hintsatskaqamu, pu qahopqatsit hintsatskaqamu, pu tuqwyantotaqamu, pu nāp yukiwhput aw nāwakintotaqamu, pu hak atsat hintsakqey ep hahlayhqa pīwu.

16 Noqw nu' Jesus hapi ihoñviayay ayata, añqe' hāhaqe' inumi tōnawtaqamuy iit āawnaniqat òviy'ò. Nu hapi David nāata, pu ahpiy tsíyakpu, suyan tālawñway'taqa talsohu.

17 Noqw Hikwsi Mö'wit amum pañqawu: Pewyaa. Pu i' hak navotqa Pewyaa, kítani. Pu i' hak pānaqmokiwtāqa pewni. Pu pay nāp hak nāwaknaqa it kūyit akw yēsiwhqat qa sisvit añqw hikwni.

Conclusion

18 Pu nu sohsokmuy it nāto hin hintaniqat lavayit it tutuvenit añ pey'taqat nanaptaqamuy amumi pañqawni: Kurs hak haqam it lavayit aw hihta hōyoknaniqw, pay God hīhihta kanavotpit it tutuvenit ep pey'taqat hapi aw nāoyni.

19 Pu kurs hak haqam it nāto hin hintaniqat lavayit it tutuvenit añ pey'taqat hihtawat ayo yúkuniqw, pay God qatsítutuvenit añqw put natñwaniyat ayo yúkuni, pu pas hímunihqat kitsókit

ep qeniyata. Pu sohsoy himu lolma it tutuvenit ep pey'taqat put aw uhtani.

²⁰Noqw iit lavayhtiqa yan hiñqawu: Meh, nu pas antsa qa sōwunit pītuni, kita. Nam antaa, Jesus Tutuyqawhqa, pay um qa sōwunit añqwni.

²¹Nam Itahtutuyqawhqa Jesus Christ núokwaat sohsokmuy umumi písiwtaa. Nam antaa.

God Lavaiyat An Puhuvasiwni New Testament in Hopi (US:hop:Hopi)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hopi

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Hopi [hop], USA

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hopi

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f1558f03-6e18-5edf-b292-77ef05524aff